

SZAKDOLGOZAT

Fekete Fruzsina Blanka

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus

**Az idegennyelv tanulás
hajlandósága
Magyarországon**

Konzulens

Dr. Tóth Eszter Ilona

egyetemi docens

Készítette

Fekete Fruzsina Blanka

gazdálkodási és menedzsment szak

logisztika szakirány

levelező tagozat

2023

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	1
1. IRODALMI ÁTTEKINTÉS	4
1.1. Idegen nyelvtanulás magyar anyanyelvűeknek	4
1.2. Jelenlegi nyelvi helyzet hazánkban	4
1.3. Idegen nyelvek a közoktatásban	7
1.3.1. Nyelvtanulás gyerekeknek	7
1.3.2. Így zajlanak ma a nyelvi tanórák	8
1.3.3. Családi környezet kapcsolata a nyelvtanítással	13
1.4. Idegen nyelvek a munkaerőpiacon	15
1.4.1. Ezekre a nyelvekre van szükség a munkaerőpiacon	19
1.4.2. Nyelvfelkészítési lehetőségek a munkahelyen	20
2. ANYAG ÉS MÓDSZER	23
2.1. Attitűd vizsgálata kérdőív segítségével	23
2.2. Munkavállalói felmérés interjú segítségével	26
3. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK	28
3.1. Kérdőív adatainak kiértékelése	28
3.2. Interjú válaszainak értékelése	34
4. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK	38
5. ÖSSZEFOGLALÁS	40
6. IRODALOMJEGYZÉK	42
7. TÁBLÁZATOK ÉS ÁBRÁK JEGYZÉKE	46
7.1. Táblázatok jegyzéke	46
7.2. Ábrák jegyzéke	46
8. NYILATKOZATOK	47
9. MELLÉKLETEK	49
9.1. Külföldi munkavállalók száma megye bontás alapján 2017-2023 között	49
9.2. 2. számú melléklet: Szervezetek munkavállalóinak feltett interjú kérdések	50

BEVEZETÉS

Napjaink idegen nyelv tanulásának és tanításának jelentőségét, azt hiszem egyáltalán nem kell hosszasan bizonygatni. Mindannyian tisztában vagyunk azzal, hogy mi egy kis ország, kis nép vagyunk, melynek anyanyelvét az országhatárunkon túl nagyon kevesen ismernek és még kevesebb helyen tanulják, tanítják azt.

A XXI. század Magyarországon manapság már elengedhetetlen legalább egy idegen nyelv ismerete. Jobban belegondolva az utóbbi évtizedekben még nagyobb szerepe lett az idegen nyelv ismeretek elsajátításának és folyamatos használatának. Ha csak tanulmányok szintjén gondolkozunk egyre több lehetőség kínálkozik számunkra a külföldön való továbbtanuláshoz, növekszik a külföldi munkalehetőségek száma is, illetve a munkaerőpiac nyelvtudás béli elvárásait is azon okok közé sorolnám, amelyek a nyelvtudás szükségességét életre hívták.

Ahhoz, hogy a nemzetközi szintekre eredményesen ki tudjunk lépni alapfeltétel, hogy megfelelő mértékig rendelkezünk idegennyelvi kompetenciákkal. Amióta 2004-ben az Európai Unió egyik tagállama lettünk azóta ez még nagyobb hangsúlyt kapott. Az Unió a polgárait afelé tendálja, hogy tanuljanak európai nyelveket, mivel az elengedhetetlen, hogy kölcsönösen képesek legyünk kölcsönösen megérteni egymást, illetve más kultúrákkal tartós és jövedelmező kapcsolatot kiépíteni. Mindemellett az egységes piacon történő mobilitás (mind a személyes és szakmai oldalt egybevetve) elérése érdekében fontos az idegennyelv-ismeret.

A mi anyanyelvünk azon felül, hogy nagyon különleges az idegen nyelvek elsajátításában sajnos akadályoz minket. A magyar nyelv logikailag és szókincs szempontjából is jelentősen eltér a többi európai nyelvtől, ezért nekünk sokkal több energiánkba és természetesen időnkbe kerül idegen nyelveket tanulni. Éppen ezért Magyarországot nyelvi szempontból vizsgálva elmondható, hogy extrém módon homogén, mondhatni mi egy saját nyelvünkbe zárt nemzet vagyunk. Ez azt eredményezi, hogy rettentő kevesen tudnak idegen nyelveken beszélni, ráadásul az oktatásban folytatott tanítási módszerek sem úgy alakulnak, hogy azok ezt az igen jelentős hátrányt megpróbálják behozni és hozzásegíteni a gördülékenyebb nyelvtanuláshoz.

Jelenleg én is abban az életszakaszban vagyok, ahol, ahhoz hogy érvényesülni tudjak mind a felsőoktatásban mind a jelenlegi és jövődöbeli munkahelyeimen szükségem van egy biztos nyelvtudásra. Azért esett a választásom erre a témára, mert válaszokat akarok kapni arra, hogy ezt miért is nem sikerül elérni, mit kell tenni ahhoz, hogy ezt pozitív irányba fordítsuk és a kívánt nyelvi célokat elérjük.

Szakedolgozat elején a fogalmak tisztázásával indítok, majd mivel egy komplex témáról van szó, több kisebb egységre bontottam szét. Elsősorban szeretnék egy általános képet alkotni a jelenlegi idegennyelvi állapotokról Magyarországon. Külön részletességgel szeretném a nyelvtanulás akadályait, kérdéseit, hajtóerejét feltérképezni és kielemezni. A célom, hogy az előzetes ismeretek, tudományosan alátámasztott kutatások, illetve a saját kutatómunkám segítségével az általam meghatározott feltételezéseim vagy megerősödjének, vagy pedig megdőljének. A dolgozat során kitérek a nyelvtanulási módszerekre, ezek hatékonyságára és pénzügyi hátterére is. Fontos résznek tartom így az is belekerül a dolgozatba, hogy a munkaerőpiacon milyen szerepet töltenek be az idegen nyelvek. A végén pedig szeretnék megoldási lehetőségeket, alternatívákat szolgáltatni, amikkel lehet a nyelvtanulási hajlandóságot növelni.

Az előismereteimet segítségül hívva, illetve a szükséges szakirodalmi háttér áttanulmányozásával sikerült két hipotézist felállítanom, ezekkel különösképp foglalkozni kell. A felállított hipotéziseim a következők:

H1: Nem csak az oktatásban kell a nyelvtudás hiányára a választ keresni. Az oktatásbeli problémák mellett szerintem a hajlandóság is hiányzik az emberekből, illetve a nyelvtanulás költségei is igen magasak.

H2: A munkaerőpiaci magas elvárások nyelvi készség tekintetében szükségesek és teljesíthetők is. Napjainkban az idegen nyelvbéli képességekre nagyobb hangsúlyt kell fektetni ahhoz, hogy a gazdaságban versenyképesek lehessünk.

H3: A munkavállalói kulcskompetenciák között szerepel az idegen nyelvtudás.

Az előbb említett feltételezések megcáfolásához vagy éppen megerősítéséhez néhány kérdést is összegyűjtöttem, amikre a dolgozat során válaszokat keresek. Ezek a következők:

- Mik jelentenek valódi problémát az idegen nyelvi kompetenciák elsajátításában?
- Valóban az oktatásban kell a nyelvtudás hiányára a problémát keresni?
- A munkaerőpiacon reális elvárásokat támasztanak a munkavállalóikkal szemben

idegen nyelvi készségek tekintetében?

- Mely munkakör/pozíció betöltéséhez szükséges idegen nyelven tudni, illetve milyen szinten (szóban, írásban)? Milyen szerepet tölt be az üzleti életben?
- Milyen lehetőségek biztosítottak a nyelvi továbbképzésre?

1. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

Ebben a fejezetben a téma feldolgozásához szükséges szakirodalmakat fogom áttekinteni és a legfontosabb gondolatokat rendszerezni. Bemutatásra kerülnek a jelenlegi aktualitások mind az oktatásban mind a munkaerőpiacon, kiegészülve a családi háttér hatásával.

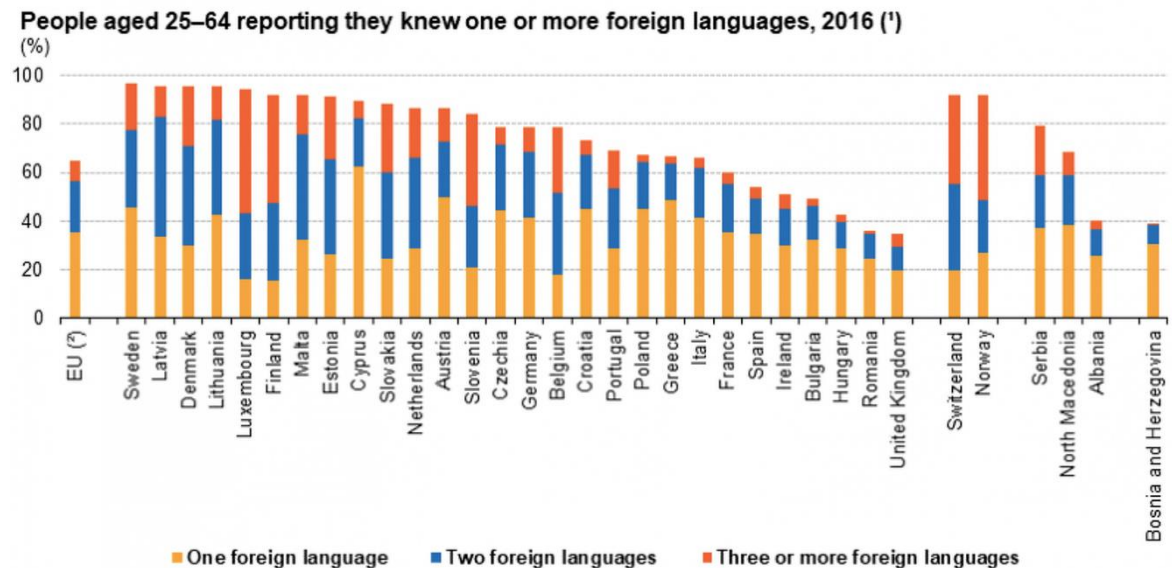
1.1. Idegen nyelvtanulás magyar anyanyelvűeknek

Anyanyelvünk nagyon különleges és értékes kincs a számunkra. Sok külföldi ember osztja ezt a gondolatot. A magyar nyelv érdekessége több mindenben rejlik. Többek között a világ harmadik legdallamosabb nyelve, nagyon gazdag szókészlettel rendelkezünk, egy-egy szónak átvitt és több jelentése is van, számszerűen pedig nagyjából egymillió szavunk van. Mindezek ellenére anyanyelvünket külföldön kevesen ismerik és közel s távol kevesen tanulják vagy tanítják. Ennek oka talán abban keresendő, hogy nyelvünk szerkezete és szókincse is teljesen eltér más európai nyelvektől. Ez nem csak a külföldiek számára teszi nehezzé, hogy a magyar nyelvet megpróbálja befűlni, de számunkra is hátrányt okoz az idegen nyelvek elsajátításában. Tény, hogy a saját nyelvünkkel hasonló nyelveket könnyebben meg bírjuk tanulni, de nem feltétlenül ezeket a nyelveket használjuk a mindennapokban. Számunkra jóval több idő és türelem szükséges ahhoz, hogy nyelvtudást szerezzünk. Arra is fel kell készülni, hogy sokkal több energiára is van szükség, ahhoz hogy egy-egy nyelv sajátosságai és a megértéshez szükséges logikát az eszünkbe véssünk. (CSIZMADIA 2021)

1.2. Jelenlegi nyelvi helyzet hazánkban

A nyelvtudás az anyanyelven kívüli nyelv rendszeres és mindemellett szabályszerű használatát jelenti. A nyelvet tudó értelemszerűen az a személy, aki megérti és kommunikálni is képes ezen a nyelven. A nyelvtudással kapcsolatos felmérések Nagy-Britanniából indultak, ahol azt az eredményt kapták kutatásukra, hogy a náluk élő tinédzserkorú fiatalok alig beszélnek nyelveket. A felmért 14 európai ország közül ők állnak az utolsó helyen idegen nyelvek terén. (THE TELEGRAPH 2015) Néhány évvel ezelőtt 2016-ban az Eurostat készített egy hasonló kutatást, melybe az Európai Unió tagországait vonták be. Ez a felmérés azért készült, hogy felmérjék az egyes országban az idegen nyelveket beszélő emberek arányát. A vizsgálat alanyai a 26-64 év közötti emberek voltak.

Számunkra ezzel igen sokkoló adatok kerültek napvilágra, ugyanis mi nyelvtudás szempontjából az EU-s lista végén kullogunk. (PÁLFI 2019) Az 1. ábrán ezeket az adatokat látjuk, a diagramm segítségével könnyen le tudjuk olvasni EU tagországonként a beszélt nyelvek %-os arányát.

(*) Turkey: not available.

Source: Eurostat (online data code: edat_aes_I21)

eurostat

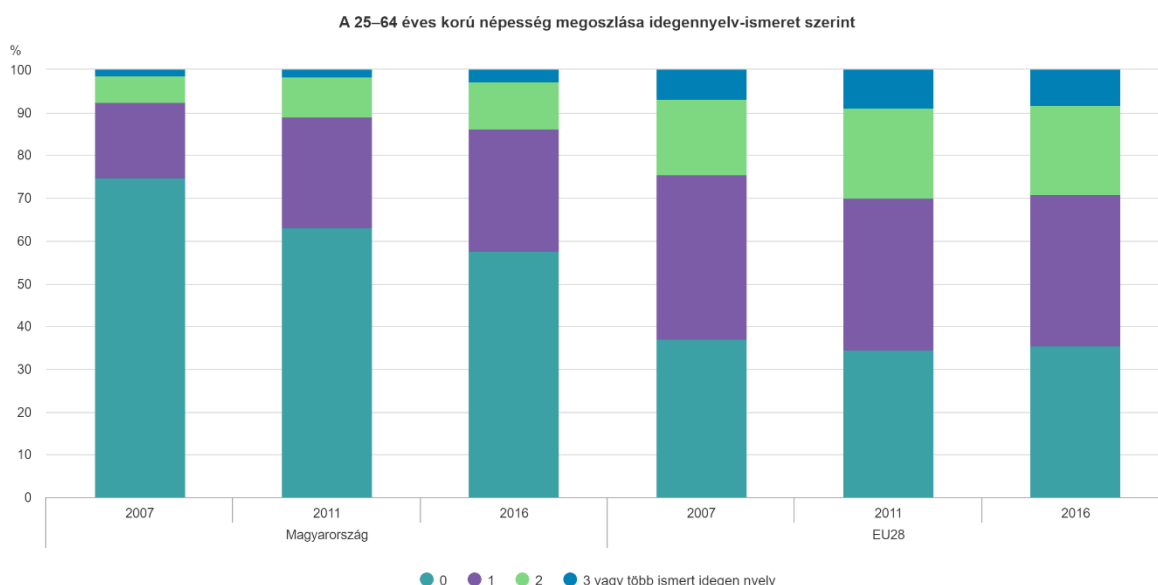
1. ábra: A 25-64 év közöttiek idegennyelv-tudása idegen nyelvek száma szerint

Forrás: Eurostat 2016

A megkérdezett magyar emberek válaszai alapján az derül ki, hogy tíz emberből hat magyar egy idegen nyelven sem képes beszélni. Magyarországon 25 és 64 év közötti emberek önbevallása alapján, csupán 42,4%-a beszél legalább egy idegen nyelvet. Ez arra enged következtetni, hogy a magyar lakosság több mint fele csak magyarul beszél. Ennél rosszabb eredmény csak Románia 35,5%-kal, míg Nagy-Britannia 34,6%-kal produkált. A britek helyzete azonban egy kicsit más és számukra kevésbé nagy jelentőségű ez a probléma, hiszen ők az angolt használják anyanyelvükként, ami pedig mint azt jól tudjuk egy világnyelv. Beszélhetünk középmezőnyről is. Ide tartozik többek között Csehország, Németország, és a szomszédunk Szerbia is. A lista élén olyan országok állnak, mint Svédország, Lettország, Litvánia, Luxemburg és Finnország is, ők mind kiemelkedően több mint 90%-ot értek el. Nagy általánosságban elmondható, hogy náluk majdnem a lakosság teljes egésze rendelkezik idegennyelv tudással. Ahogy látjuk is Luxemburg, Finnország esetében is a lakosság majdnem fele három idegen nyelven is tud. Az Európai Unió

nyelvtudásbéli átlaga 64,6%, ami mögött a magyar százalék elbújhat, mivel meg sem közelítjük azt. (EUROSTAT 2016)

A cudar eredményeket, ha csak a mi országunk szintjén igyekszünk megvizsgálni találunk okot örömködére is. A KSH népességünket aszerint sorolta be, hogy idegennyelv-ismerettel rendelkeznek-e. A 2. ábra jól szemlélteti, hogy 2007 óta egyre inkább csökken azoknak a száma, akik egyáltalán nem rendelkeznek idegennyelv-ismerettel.

2. ábra: 25-64 év közöttiek megoszlása idegen nyelvek száma szerint

Forrás: KSH, 2021

A legnagyobb arányban az egy idegen nyelvet ismerők vannak. A fent látható ábrán az is jól látszik egyre emelkedik a két, illetve három nyelvből ismereteket szerzők hányada. Rozgonyi Zoltán a Nyelvtudásért Országos Nyelvoktatási és Nyelvvizsgáztatási Szakmai Egyesületének elnöke úgy véli a javulás hátterében az állhat, hogy az emberek életkörülményei valamelyest növekedtek. Szélesebb körben van lehetőségük arra, hogy külföldre menjenek, ahol a mindennapokban szükség van a nyelvtudásra. Bár ezek az eredmények azt mutatják, hogy egyre inkább szükséges a nyelvismeret az EU átlagtól még messze vagyunk, hiszen az emberek közel 60 egy idegen nyelvet sem beszél. Az Unió adatok azt jelzik, hogy még a legalacsonyabb kevesebb mint 37% nem beszél egy nyelvet sem. A mi adatainkkal egyenesen arányosan ugyanúgy növekedett az EU tagországok nyelvi szintje.

1.3. Idegen nyelvek a közoktatásban

A közoktatás alapvető feladata az, hogy a fiataloknak lehetőséget adjanak arra, hogy a legmagasabb nyelvi tudást magukhoz vegyék. Az iskolában biztosítani kell a diákok számára azt, hogy legalább egy idegen nyelvből olyan tudást sajátítsanak el, mely a munkaerőpiac elvárásának megfelelően.

1.3.1. Nyelvtanulás gyerekeknek

Gyakran ismételt kérdés, hogy a gyerekeknek mikor érdemes elkezdni nyelveket tanulni. Ezen kérdéskörben a kutatók véleménye megosztó, még nem állítottak fel egy egységes álláspontot. Ebben a részfejeztben a gyerekkori nyelvtanulás témakörét fogom részletesebben bemutatni.

A kötelező nyelvi oktatás ma Magyarországon általános iskola 4. osztályában kezdődik az első számú idegen nyelvvel. Ezt követően, hogy melyik gyermek milyen típusú iskolában folytatja tanulmányait kiegészül még egy második idegen nyelvvel is. A legtöbb iskolában, azonban már jóval korábban megkezdik a nyelvoktatást. A szülők részéről igen nagy az igény arra, hogy gyermekük minél hamarabb elkezdjen egy idegen nyelvet magába szívni. Számukra hihetetlenül sok lehetőség van biztosítva. Az utóbbi időben egymást érik a nemzetközi bölcsődék és óvodák és már olyan nyelviskolák is nyíltak, amik úgynevezett „babaangolt” biztosítanak a gyerkőcök számára. A szakemberek véleménye alapján a hét évnél fiatalabbak nélkül táplálják magukba a nyelveket, hogy különösebben észrevennék. Az egyik leginkább közkedvelt intézmény Budapest II. kerületében lévő Plum Pudding Óvoda/Kindergarten. A weboldalukon szereplő információk alapján itt különböző nemzetiségből érkező gyermekeket fogadnak 8 hónapos kortól egészen 6 éves korig. A lurkók különböző korcsoportokra vannak szétosztva, ahol különböző nemzetiségű pedagógusok angol nyelven, játékos módon próbálják megismertetni az angolt a gyerekekkel. Egy másik óvodában szintén angol nyelvű óvodapedagógusok vigyáznak a kicsikre, a nap végeztével pedig angol nyelven kommunikáló sofőrök szállítják haza őket. Természetesen vannak magyar nyelvű programok, foglalkozások, azonban ahhoz, hogy más nyelvből alapot tudjanak biztosítani a gyermekek számára ebből értelemszerűen csak kevesebbet tartanak. Ezen intézmények túlnyomó többségében magán úton működnek, tehát fizetni kell a szolgáltatásért. Egy ilyen helyre beírni a gyermeket havi szinten minimum százezer forint „tandíjat” jelent egy család számára. Pozitívum azonban, hogy az

önkormányzatok által működtetett óvodák közül is elég sokan biztosítanak 45 perces játékos foglalkozásokat, de ezek többségében szintén pénzbe kerülnek. Azokban az intézményekben, ahol nyelvelsajátításra lehetőséget biztosítanak az a cél, hogy anyanyelvi szintre hozzák a gyerekek nyelvtudását és ezzel kétnyelvűvé váljanak, ezzel megalapozva a későbbi teljesítményüket. Az emberek, többek közt az én családom is úgy gondolta, hogy ezek a foglalkozási lehetőségek „klasszikus” nyelvi tanórát jelentenek, ez azonban egyáltalán nem így működik. Az adott idegen nyelven mondókákat mondanak, énekelnek stb. Judith F. Kroll nyelvész kutató az Alkalmazott Tudományok Amerikai Társaságának konferenciáján beszélt arról, hogy a kétnyelvűség az agyunkra rendkívül pozitív hatással van. Beszélt többek között arról, hogy azok kisbabák, akikhez már ebben a korban folyamatosan két nyelven beszélnek gyorsabban fejlődnek, mint azok a társaik, akikhez csak egy nyelven beszélnek. Arról is szó esett, hogy a két nyelv elsajátítása az agy szerkezetét alapvetően megváltoztathatja és úgy alakíthatja át, hogy másképp működjön, mint azon emberek agya, akik csak egy nyelvet beszélnek. Az is érdekesnek hatott, hogy akik két nyelven beszélnek gond nélkül képesek váltogatni a megfelelő időben, szakszerűen a nyelvek között, illetve megvan bennük az a képesség, hogy az eszükből tartsák a tanult nyelveket. (FRIDA 2016) Már ebből is érződik, hogy mennyire fontos a sajátunktól eltérő nyelvet tanulni.

1.3.2. Így zajlanak ma a nyelvi tanórák

A nyelvpedagógia jelentését tekintve egy olyan tudomány, amely a nyelvoktatást vizsgálja. Beletartozik minden olyan tevékenység mely nyelvoktatás, nyelvtanulás néven történik és azok a módszerek is ide tartoznak, melyek nyelvtanulást váltanak ki. Nem is olyan régen még én is kötelező nyelvi órákon vettem részt friss élményként él a tudatomban, hogy hogyan is valósítottak meg egy-egy angol és német óránkat. Ezen felül van egy kishúgom, aki most jár általános iskolába, így mondhatni jól ismerem tanulói oldalról problémákat és azokat a tényezőket melyek pozitívként írhatók le a nyelvi tanórákon. Ezen órák előírás szerint kommunikatív nyelvtanulás útján kellene történjenek, tehát nyelvet érintő témákra, a való életben előforduló szituációk megelevenítésére, illetve életszerű anyagokra kell építsen. Ahhoz, hogy a diákok ezt magukhoz tudják venni szükség van arra, hogy aktív részvételre legyenek ösztönözve. Már a 2000-es évek elején keletkezett felmérésekből is látszik, hogy bár ez a legtöbb helyen valóban így működik a gyakorlatban a várt eredmények ettől azonban eltérnek.

Függetlenül attól, hogy ki hányadik osztályba jár a legtöbb iskolában frontális tanítási formában, a gyerekek együtt haladásával, kérdés-válasz alapon működik. (NIKOLOV 2009) Az oktatási rendszer igenis hibás abban, hogy a mi nemzetünk nem képes a sajátjától eltérő nyelven társalogni. A magyar oktatási rendszer kizárólag a nyelvtanra épít és magolásra sarkallja a diákokat. Nálunk az inkább unalmas nyelvtani feladatok a hangos olvasás kap szerepet, ami a diákok számára cseppet sem érdekfeszítő, de végképp nem hatékony. Az órákon rengeteg egyéni feladatot kapnak a diákok, kevés esélyük van arra, hogy párban vagy csoportban közösen tudjanak dolgozni vagy akár kommunikációs feladatokban az aktuális témákat, szituációkat megeleveníteni. Az estek döntő többségében az órákon a tanár beszél és nem a tanulók hallatják a hangjukat. Nem is beszélve arról, hogy gyakran a feladatokat, magyarázatokat, kérdéseket nem a tanult nyelven, hanem magyarul teszik meg. Ezen tanítás szinte minden tanulóból kiöli a nyelvtanuláshoz szükséges motivációt, amin egyáltalán nincs mit csodálkozni. Sajnos ez a tanítási tematika a mai napig ugyanígy működik, szinte semmit nem változott az elmúlt 15 évben. Ez meg is látszik a fiatalok hozzáállásán, hogy hogyan viszonyulnak a nyelvtanuláshoz. Ezzel el is értem az egyik legnagyobb buktatóhoz, ami egy idegen nyelvi órán történhet, mégpedig ahhoz, hogy nagyon kevés lehetőség van önállóan a célnyelven beszélni. Nyelvi órákon igen nagy gondnak éreztem, hogy bár évfolyamonként szét voltunk szedve különböző erősségű nyelvi csoportokra egyénenként mégis eltérő szintű tudással rendelkezünk. Ugyanazt a feladatot volt, aki pár másodperc alatt meg bírta oldani közülünk, volt aki sokáig görnyedt felette, de úgy sem ment neki. Szükség lenne arra, hogy rugalmasan valós tudásszintnek megfelelő nyelvi csoportok legyenek kialakítva. Momentán a tanárhiány miatt, ennek a megvalósítására nagyon kevés esély van.

A nyelvtanulás eredményességének körével az Eötvös Loránd Tudományegyetem Neveléstudományi Intézetében foglalkoztak. 1990-től kezdve egészen 2019-ig figyelemmel kísérték az idegennyelv-tanulásban mért sikerekről szóló publikációkat, majd saját tanulmányukban ezeket összefésülték. Bemutatásra kerültek olyan eredmények melyek kimondják, hogy nyelvi teljesítmény és az az idegen nyelvi tanórák száma között van összefüggés (minél magasabb óraszámban tanulnak egy nyelvet, annál jobban értenek, kommunikálnak az adott nyelven. Az is kiderült a kutatásukból, hogy a leggyakrabban használt idegen nyelv nálunk az angol, illetve a német nyelv. A nyelvi készségek tekintetében az angolt tanulók jobban teljesítenek, jobb eredményeket értek el, mint a németet tanulók. (VAJNAI et al. 2022)

Nagy hangsúlyt kell fektetnünk az idegen nyelvi készségre, mellyel azt fejezzük ki, hogy valaki képes az adott nyelven gond nélkül kifejezni magát. Nyelvtanárok véleménye szerint először meg kell ismernünk a tanulni kívánt nyelvet, hogy eljussunk a készségig. Amennyiben nincs nyelvismeret nyelvi készség sincs. A saját anyaelvünket azonban képesek voltunk megtanulni minden előképzettség nélkül, ez az egy képez kivételt újabb nyelvek elsajátítása azonban egészen másként működik. (LADOS 2020)

A pedagógusok gyakran úgy érzik, hogy a nyelvtanulást a fiatalok kényszerként feladatként élik meg és szinte alig lehet rávenni őket a tanulásra hiszen nagyon motiválatlanok. Egy nyelvet megtanulni rengeteg időt és energiát emészt fel, éppen ezért ösztönözni kell a fiatalok arra, hogy a későbbiekben igenis szükségük lesz az idegen nyelvekre. A nyelvtanulás motivációit két csoportra tudjuk osztani. Beszélhetünk külső és belső motivációról is. A belső faktorok belső indítatásból fakadóak. Amikor az adott nyelv tetszik nekünk vagy éppen ezen a nyelven tudunk egy számunkra szimpatikus személlyel társalogni, illetve, ha az adott kultúra, amibe szeretnénk illeszkedni kifejezetten kedvünkre való, ezen esetben belső motivációról beszélhetünk. Ez a forma folytonos érdeklődést vált ki belőlünk, fejlődünk általa és nem érezzük muszájnak a nyelvtanulást, általában ez magasabb rendű motivációként van számon tartva.(LADOS 2022)

Külső motiváció esetén a nyelvtanulást valamilyen külső tényező váltja ki, ezt a formát a belső indítatással szemben alacsony rendűnek és inkább rossz motivációnak tartják. Ha csak azért tanul valaki, hogy meglegyen a nyelvvizsga, kész legyen a házi feladat vagy éppen azért, mert a mindennapi munkavégzéshez kell nem elég motiváció a magabiztos nyelvtudás megszerzéséhez.

A Nemzeti alaptantervben meghatározták, hogy egy középfokú nyelvvizsga letételéhez mennyi órát kell végig ülnie a tanulóknak. Eszerint a cél az, hogy 12. osztály végéig közel 350-400 hatvanperces órán kell részt venni, ahhoz hogy a B2-es szintet elérjék. A B1-es szinten már 11.-es korukra tudniuk kell. Ehhez képest nálunk a középiskola utolsó évének végéig több mint 930 órányi idegennyelvi órán vesz részt egy átlagos diák, ezen óraszámra nem tartoznak bele a különböző fakultációs és tanórákon kívüli nyelvtanulási foglalkozások. (EDULINE 2020)

Gimnáziumok tekintetében egyre több kéttannyelvű iskola létezik, ahol az első tanévben alapozó tantárgyakra fókuszálva választott idegen nyelven tartják az órákat.

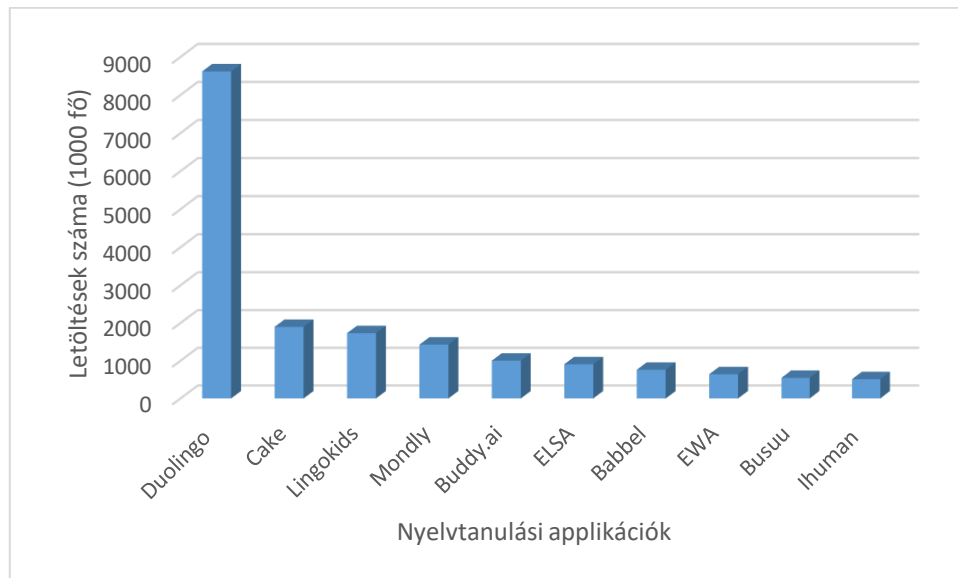
A valóságban azonban ennek az iskolai szakasznak az alaptantervben szereplő célját rengeteg középiskola tanítvány nem tudja teljesíteni. Magyarország kormánya 2015-ben kijelentette és több ízben is utalt arra, 2020-tól kezdődően csak az kerülhet be a felsőoktatásba, aki rendelkezik legalább egy középfokú nyelvvizsgával. A felmérések alapján azt mondhatjuk, hogy a közoktatásban résztvevők alig 20%-a jut el addig, hogy sikeres nyelvvizsgát tegyen. A szakemberek már ekkor szót emeltek aggályaikkal szemben, miszerint a felsőoktatásba készülő középiskolások igen nagy százaléka nem fogja időben megszerezni a nyelvvizsga bizonyítványát, ezzel pedig nem lesz lehetősége a tervezettek szerint bekerülni az áhított főiskolára. Ez nem csak a diákoknak, hanem az egyetemeknek (főleg a kisebb vidéki egyetemeknek) is egyaránt gondot jelent. 2019-ben több tízezer diák sóhajtott fel boldogan, ugyanis az egyetemi felvételi követelményeinek szigorítása eltörlésre került.

A másik alkalom, amely az egyetemistáknak kedvezett a Covid időszakában volt 2020-ban. A vírus okozta vészhelyzet rengeteg oktatási intézmény mellett a nyelvvizsgaközpontok is megsínylették. Több központ ez alatt az idő alatt nem is fogadta a diákokat vagy csak nagyon körülményes módon biztosított lehetőséget a vizsgázóknak. A kormány Gazdaságvédelmi Akcióterv részeként azzal segítette a hallgatókat, hogy a nyelvvizsgakötelezettségük alól mentesítette őket. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium közleményében részletezte, hogy ezen felmentésbe beletartoznak mind az aktuális hallgatók, illetve azok is, akik a nyelvvizsga hiányában korábban nem tudták átvenni a diplomájukat. Ez egy jó lehetőségnek bizonyult, hiszen az úgynevezett „majdnem diplomások”, azaz azok a diákoknak a száma, akik csak azért nem kapták kézhez a diplomájukat, mert nem rendelkeztek a kimeneti követelményekben megfogalmazott nyelvvizsga bizonyítvánnyal.

A legfrissebb új intézkedést tavaly decemberben hozták meg a Parlamentben, mely az egyetemi tanulmányok végkimenetelét érinti. Nyelvvizsgaamnesztiáról hoztak döntést, amiben azt határozták meg, hogy nem kötelező eleme a diplomaszerzésnek a nyelvvizsga. A továbbiakban a végső döntést, hogy mely szakokon és milyen szintű nyelvvizsgát tesznek szükségessé, hogy egyáltalán diploma megszerzés követelményeként szükség lesz-e a nyelvtudást igazoló papírra az egyetemek saját maguk hozhatják meg. (SZABÓ 2023)

A nyelvtanulás segítségére rengeteg applikáció létrejött, melyek igazán hamar leginkább a covid járvány megjelenésével széleskörben elterjedtek. A letöltők és felhasználók száma

világszerte több mint kétmillió nyelvtanulónál jár. (EDULINE 2017) A 3. ábra a legnépszerűbb nyelvtanulási applikációkat tartalmazza és azt szemlélteti, hogy az egyes tanulóappok február hónapban hány letöltőt tudhatnak magukénak.

3. ábra: Legnépszerűbb nyelvtanulást segítő applikációk letöltők száma szerint

Forrás: Statista 2022

A nyelvtanulást segítő applikációk egyszerűen telepíthetők a telefonokra és könnyen használhatóak. Valóban hatékonynak bizonyulnak, mivel állandóan kezünkben vannak bármikor használhatjuk őket. Ezek az alkalmazások főként a szókincsfejlesztésre fókuszálnak, illetve egyszerűbb mondatszerkesztési és szövegalkotási segítséget nyújtanak. Van lehetőségünk a saját tudásszintünket megjelölni és ez alapján választ nekünk feladatokat, gyakran ki is válogathatunk az érdeklődésünknek megfelelő témák sokasága közül. Többnyire ingyen vehetjük igénybe a szolgáltatásaikat, nagyon jó bennük, hogy csak akkor és annyi időt töltünk velük amennyire éppen kapacitásunk van. Ha esetleg napokig vagy huzamosabb ideig nem lépünk be a rendszer értesítéseket küld róla, ezzel folyamatosan emlékeztetve arra, hogy nem szabad elhanyagolni a nyelvtanulást. Pozitívum még benne, hogy nem csak a leggyakoribb világnyelveken lehet tanulni, hanem a legritkább nyelvekig szinte bármelyiket.

1.3.3. Családi környezet kapcsolata a nyelvoktatással

2021-ben a Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesületének folyóiratában a modern nyelvoktatás témájának keretein belül vizsgálták, hogy a családi környezet az hogyan befolyásolja a gyermekek oktatásban elért eredményeit. A családi háttér alapvetően kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a gyerekek hogyan és milyen eredményeket érnek el az óvodában, iskolában és nyilván ezen intézmények falain kívül is. Sajnos friss adatból, mely a családi háttér és az idegennyelv tanulás összefüggésével kapcsolatban keletkezett, nagyon kevés áll a rendelkezésünkre. A meglévő információkból azt szűrték le, hogy akár az élet többi területén ugyanígy a nyelvoktatásban is közrejátszik a család anyagi helyzete, a szülők milyen iskolai végzettséggel rendelkeznek és az is nagymértékben befolyásoló erővel bír, hogy a gyermek hol tanul az országon belül. (A HVG által kiadott Nyelvtanulásról szóló kiadványában hosszan beszél arról, hogy Magyarország extrém módon homogén kulturálisan és nyelvileg egyaránt. Kevés hozzánk hasonló ország van, ahol ennyire nincsenek jelen az idegen nyelvek. (VAJNAI et al. 2022))

A társadalmi különbségek nagy szerepet játszanak abban, hogy a fiatalok mennyire érzik fontosnak a nyelvtanulást. Azoknak a családoknak, akiknek van lehetőségük külföldre utazni, ahol más nyelven kényszerülnek kommunikálni vagy legalább külföldi ismerőseik vannak, akikkel nem magyarul beszélgetnek. Ők nagyobb részben érdekeltek abban, hogy idegen nyelvet tanuljanak. Ezzel szemben a főleg kistelepüléseken előforduló embereket, ahol ezekre nincs lehetőség nagyon nehezen lehet rávenni a nyelvtanulásra. Ők azok, akik nyelvileg homogén közegben élnek. Tulajdonképpen mi a saját nyelvünkbe zárt nemzetek közé vagyunk sorolhatók.

A nyelvválasztás és a szülői háttér összecsengése a következőképp alakul. Amikor abba a korba érnek a gyermekek, hogy nyelvet kell tanulniuk a szülők feladata kiválasztani, hogy angolt, németet tanuljanak. Az az összefüggés született, hogy akiknek az angol nyelv kerül kiválasztásra első nyelvként, ott a szülők magasabb végzettséggel rendelkeznek, illetve nagyobb településen élnek, járnak iskolába. A magasabb végzettséggel rendelkező szülők gyermekei intenzívebben tanulnak nyelveket.

Az 1. táblázat azt mutatja be, hogy az általános iskolák összességét nézve, hány tanuló kezd el és milyen idegen nyelveken tanul 2010 és 2022 között. A táblázat alapján egyértelműen

jól látszik, hogy az angol nyelvet tanulják a legtöbben. A kezdeti 2010-es évtől folyamatosan növekedett a számuk évente nagyjából 1,84%-ot. A második idegen nyelv, ami szintén népszerűnek tekinthető a német nyelv bár 2010-ről 2022-re ebből a nyelvből a tanulók száma folyamatosan csökken, átlagosan 3,48%-ot évente. A többi nyelv közel sem éri el a kívánt szinteket.

1. táblázat: **Idegen nyelvet tanulók száma tanévek szerint**

Tanév	Angol	Német	Francia	Olasz	Spanyol	Latin	Orosz	Egyéb
2010/2011	359 032	157 365	2 344	589	422	10	828	3 804
2011/2012	373 124	153 844	2 222	613	451	85	658	3 230
2012/2013	403 053	144 717	2 468	564	486	57	602	3 085
2013/2014	407 521	140 511	2 345	556	575	60	690	2 607
2014/2015	410 011	136 570	2 349	469	573	54	751	3 466
2015/2016	415 293	137 895	2 253	452	534	79	730	3 355
2016/2017	419 808	135 339	2 246	487	919	85	664	3 148
2017/2018	428 938	131 735	2 272	507	891	112	572	3 378
2018/2019	433 447	125 671	1 998	608	1 046	90	553	3 220
2019/2020	438 806	124 282	2 308	561	1 158	80	554	3 350
2020/2021	440 514	117 542	1 586	541	1 191	82	483	3 367
2021/2022	437 695	106 074	1 839	570	1 372	77	478	3 591

Forrás: saját szerkesztés KSH 2022-es adatai alapján

Anyagi szempontból is érdekes megvizsgálni ezt a helyzetet, hiszen a fent már leírtak alapján a közoktatásban lehallgatott órák nem elegendők a megfelelő nyelvi kompetenciák elsajátítására. Itt jön képbe a szülői felelősség, hiszen ők a gyermekük érdekét szeretnék szolgálni, így beíratják őket különböző olyan tanfolyamokra, kurzusokra, elviszik őket magánórákra, ahol nagyobb lehetőségük van a célra fókuszáltan tanulni. Manapság már az sem számít ritkaságnak, ha gyermeküket magánintézményekben taníttatják. A szülő ezekért a szolgáltatásokért, hihetetlen pénzüsségeket hajlandó beáldozni. Nem is olyan régen az idei év elején a Megtakarítás gyerekeknek nevet viselő blog jóvoltából készült egy cikk, melyben azt mutatja be, hogy mennyibe is kerül egy gyermek számára idegen nyelvet tanulni. Az mindenki számára világos, hogy a nyelvtanulás nem csak pénzbe, hanem rengeteg időbe is kerül. A példák melyeket levezet egy fő átlagos nyelvtanulásának menetét mutatja be minden lehetséges nyelvtanulási módon. Összességében egy nyelv elsajátítása igen költséges fél millió forinttól szinte a csillagos ég a kiadások határa, illetve a nulláról egy középfokú nyelvvizsga letételéhez szükséges szintet nagyjából 3-3,5 év alatt el lehet érni. Természetesen, ahogy a cikk is hangsúlyozza egyéni képességektől, időbeosztástól és anyagi erőforrástól függően ez változó is lehet. (MEGTAKARÍTÁS GYERKEKNEK 2023)

1.4. Idegen nyelvek a munkaerőpiacon

Az egyre erősödő globalizáció számos területen megtette hatását és változást idézett elő, hatással volt többek közt az oktatásra, a foglalkoztatásra és az ezzel kapcsolatos született elvárásokra, illetve a vásárlói attitűdökre egyaránt. A globális verseny ma már a legkisebb cégektől kezdődően kihat az egészen nagy multinacionális vállalatokra is, éppen ezért legalább egy idegen nyelvet feltétlenül ismerniük, beszélniük kell az adott vállalatnál dolgozóknak. Bizonyítási lehetőséget biztosít a vállalatok számára a nemzetközi piacon vívott versenyben az Unió tagság. A szervezeteknek szükségük van a tapasztalt és szakmailag magasan kvalifikált emberekre, kifejezetten a vezetői pozíciót betöltők körében, hiszen ők teszik lehetővé, hogy nemzetközi szintekre emeljék és a nemzetközi piacon folyó versenyben versenyképessé tegye a vállalatot. Az Eurobarométer 2010-es felméréséből az is kiderül és ma már mondhatni igazzá is vált az a feltételezés, miszerint a diplomás munkavállalók legfontosabb készségei között szerepel a nyelvi készség.

Általánosságban véve ma már a legtöbb munkahelyen alapelvárás a nyelvismeret. Nyilván attól függően, hogy ki hol és milyen területen dolgozik legalább egy nyelven történő magabiztos kommunikáció elvárásként szerepel. Egy-egy állásra való jelentkezés során, már a megírt önéletrajzunkban szükség van arra, hogy a nyelvtudásunk fel legyen tüntetve. A kívánt állás betöltéséhez már az álláshirdetésekben informálódhatunk a nyelvi szükségleteiről és az e nyelvekből elvárt tudásszintről. Már az állásinterjúk során előszeretettel tesztelik is ezt a készséget, hogy ki mennyire elégíti ki a nyelvtudásbeli igényüket. Az idegen nyelvtudás meglétével elsőbbséget élvezhet az, aki külföldön vagy éppen egy magyarországi multinacionális vállalatnál dolgozik. A tapasztalat azt mutatja, hogy nem minden pozíció esetén van szükség arra, hogy idegen nyelven beszéljünk. Ennek a képességnek a birtokában azonban kapuk nyílhatnak meg előttünk. Ez a tudás ugyanis árulkodhat arról, hogy mennyire elkötelezett, szorgalmas, nyitott az új dolgok megtanulására a jelentkező és az illető tanulási képességéről képet adhat a munkáltató számára.

Minden harmadik hazánkba települő vállalat külföldi kötődésű. A magyar gazdaságpolitika korábban úgy gondolta, hogy a fejlődés abban rejlik, hogy külföldi cégek sokasága települ hazánkba, ezzel pedig a külföldi tulajdonú cégek szerepe a legnagyobb lett a magyar gazdaságban. A mai napig (leginkább nyugat irányból) rengeteg szervezet dönt úgy, hogy hozzánk érdemes betelepülni. Azzal, hogy ennyi külföldi vállalat telepedett le hazánkban

fokozatosan ide csábította a keleti területekről a relatív olcsónak számító munkaerőt is. Ahogy az alábbi táblázat remekül szemlélteti a külföldi munkavállalók száma évről évre egyre csak növekszik. (KOMÓCSIN 2022)

2017-hez képest több mint 60000 fővel többen telepedtek le munkavállalás céljából. Legnagyobb számban nem meglepő módon Budapesten telepednek le a legtöbben azzal a céllal, hogy munkát vállalnak. Számuk, mint, ahogy az 1. számú melléklet ábrázolja minden évben legalább kb. 10000 fővel növekszik. A 19 vármegyénkből Pest megye és a határmenti területek a külföldi munkavállalók számára igen népszerűnek hatnak. Az 1. számú táblázatban azt láthatjuk, hogy mennyi külföldi munkavállaló dolgozott hazánkban az elmúlt években.

2. táblázat: Külföldi munkavállalók száma Magyarországon

Foglalkoztatás éve	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Foglalkoztatottak száma (fő)	22 330	40 344	52 902	36 758	71 297	74 193	85 300

Forrás: Saját szerkesztés KSH és NFSZ adatai alapján

A 2017-es évhez viszonyítva tehát minden évben egyre több külföldi munkavállalót vettek állományba, 2017-hez viszonyított átlagot nézve 145,11%-kal magasabb létszámról beszélhetünk. 2017-ben mindösszesen 22330 fő külföldről érkező munkaerő érkezett hozzánk, mára 2023-ra pedig 282%-kal többen érkeztek külföldről dolgozni, tehát a számuk majdnem háromszorosára nőtt. Ha az előző éveket veszem alapul és ez alapján vetem össze őket, akkor kiszámolva átlagosan évente 32,38%-kal növekszik a vendégmunkások létszáma. A táblázat értékein 2020-ig folyamatos növekedés látszik, ebben az évben, azonban egészen magas 30,52%-ot zuhant. Ennek az oka valószínűleg a koronavírus időszakában tapasztalt lezárások lehettek, ugyanis ekkor nem volt lehetőség hazánkba jönni. Ehhez képest a következő év 93,96%-ra emelkedett a külföldről érkező foglalkoztatottak száma. Ezek után már nem volt ugrásszerű növekedés, 2021-hez képest 2022-re csupán 4,06%-os, 2022-ről 2023-ra pedig 14,97%-os növekedés volt tapasztalható.

Valószínűleg azért vagyunk kedvező célpont a határon túliak számára, mert valamivel magasabb fizetést kínál a saját országukéhoz képest, illetve biztosabb jövőképpel is kecsegtet. Az a trend figyelhető meg, hogy a vendégmunkások főleg a veszélyes és nehéz

fizikai munkákhoz kapcsolódó feladatok elvégzésével vannak megbízva. Főként a szakmailag kevésbé képzett réteg érkezik a vállalatokhoz. (2020)

Legnagyobb számban ukrán, román, vietnámi, illetve egyre gyarapodva indiai és Fülöp-szigetektől érkező vendégmunkásokat figyelhetünk meg a hazai munkaerőpiacon. (KOMÓCSIN 2022)

Ezen munkavállalók értelemszerűen nem értik/beszélik a mi anyanyelvünket és ez gyakori problémát is okoz. Egymás megértéséhez, az esetleges a feladatok leosztásához szükséges egy közösen beszélt nyelven történő kommunikáció, jellemzően szaknyelven tudjuk átadni az üzleti információkat és átadni a szaktudásunkat egy nem a mi anyanyelvünket beszélőnek. Az estek többségében nagyon fontos, hogy az anyavállalat milyen nemzetiségű, ugyanis a mindenki számára használt közös nyelvet ez határozza meg. Fontos megjegyezni, hogy a munkajogban meghatározottak alapján a külföldről érkező munkásoknak nem kell magyarul beszélni. A 3. táblázat azt mutatja be, hogy Magyarország top10 cége közé kik tartoznak, milyen ágazatban tevékenykednek és milyen nemzetiségű az anyavállalat, illetve itthon milyen nyelvet várnak el azoktól, akik itt szeretnének elhelyezkedni. A HVG rangsorolása az alapján történik, hogy adott évben mekkora árbevételre tett szert. (PINTÉR 2019)

A 3. táblázatban cégek mindegyike elvár valamilyen szintű nyelvtudást. Tulajdoni oldalról nézve a vállalatok 60%-a magyar nemzetiségű. A megnevezett szervezetek 60%-a csak angol nyelvtudást igényel. Az itt lévő szervezetek közül kettő helyen van szükség csak német nyelvtudásra. Két vállalat esetében pedig vagy mind a német és angol nyelven való készségekre szükség van vagy ezek közül a munkavégzéshez kelendő nyelv a használatos. Ez bizonyítja azt, hogy az angol nyelv a legfontosabb és legtöbb helyen beszélt nyelv és a legtöbb helyen ennek az idegen nyelvnek az ismerete evidens. A profession.hu oldalon szétnézve az álláshirdetések szinte minden pozíciójának betöltéséhez szükséges legalább az alapfokú nyelvtudás. Amennyiben valaki közép vagy felsővezetői státuszban álló munkavállalók nyilván magasabb nyelvi szinteken kényszerülnek kommunikálni.

3. táblázat: **Legnagyobb bevételű cégek listája 2021-ben**

Helyezés	Hazai cég megnevezése	Ágazat	Cég nemzetisége	Munkában használt nyelv	Fő tevékenység
1.	MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.	energiaipar	német	német/angol	Kőolaj-feldolgozás
2.	MVM Energetika Zrt.	villamosenergia-ipar	magyar	magyar+angol	Vagyonkezelés
3.	Audi Hungaria Zrt.	autógyártás	német	német	Közúti gépjárműgyártása
4.	Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft.	gépgyártás	német	angol/német	Mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás
5.	MVM CEEnergy Zrt.	Földgázenergiaipar	magyar	angol	Gázkereskedelem
6.	Samsung Electronics Magyar Zrt.	elektronikai ipar	Dél-Korea	angol	Híradás-technikai berendezésgyártása
7.	Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft.	autógyártás	német	német	Közúti gépjárműgyártása
8.	MVM Partner Energiakereskedelmi Zrt.	villamosenergia-ipar	magyar	angol	Villamosenergia-kereskedelem
9.	MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt.	villamosenergia-ipar	magyar	angol	Villamosenergia- szállítás
10.	BorsodChem Zrt.	nyersanyaggyártás	Kína	angol	Műanyag-alapanyaggyártása

Fontos, hogy az angol mellé mit választunk második nyelvnek azért, hogy versenyképesek legyünk. Itt figyelembe kell venni, hogy az adott üzem területileg hol helyezkedik el, nemzetiségileg hova tartozik, illetve szolgáltató vagy termelő vállalatról beszélünk-e. Mindemellett azt is meg kell jelölni, hogy milyen szektorban, munkakörben kíván az ember elhelyezkedni. Az angol nyelv mellett, mint a fenti táblázat is mutatja sok a német gyártóüzem települt hazánkba (pl.: Bosch, Audi, Mercedes), ezért a német nyelv jelentősége sem elhanyagolható. Összességében elmondható, hogy azok a nyelvek, melyeket kevesen beszélnek magabiztos kommunikációs szinten kelendők és versenyelőnyt jelentenek, ilyen nyelv lehet az orosz nyelv.

Az idegen nyelv az embereket is összehozza. Ezalatt azt értem, hogy egyfajta hovatartozást adhat a nyelvismeret. Amikor több nyelven beszélünk, több közösséghez is elérünk. Nem csak remek üzleti, de személyes kapcsolatokat is képesek leszünk kiépíteni.

1.4.1. Ezekre a nyelvekre van szükség a munkaerőpiacon

A nyelvek a munkaerőpiacon igen hasznosak. Gyakori tapasztalat, hogy azokon a helyeken is több hasznot hoz a nyelvtudás, ahol nem feltétlenül kell a mindennapi munkánk során használni. Ha valaki egy adott nyelvet magas szinten beszél és erről még papírja is van, akkor könnyebben talál megfelelő, úgymond kényelmesebb pozíciót magának, előnyt jelent, ha magasabb pozícióba szeretne lépni. A magas nyelvtudást általában pénzben is értékelik a különböző szektorokban. A Mennyitkeresel.hu weboldal már egészen 2009 óta gyűjti az emberek jövedelmi adatait és elemzi, hogy hogyan alakulnak azok, ha a nyelvtudását továbbfejleszti valaki. Általánosságban véve középfokú nyelvtudás kevesebbet ér a felsőfokúnál. Kutatásukból az is kiderül, hogy annak a mértéke, hogy kinek mennyivel alakul kedvezőbben a fizetése függ az adott szakterületről, ahol az adott illető dolgozik. Kis számban azonban vannak olyan területek, ahol nem feltétlenül követeli meg a munkáltató a nyelvtudást mint a többi szektorral szemben, ilyen terület például az egészségügy vagy az építőipar is. (MENNYITKERESSEL.HU 2016) Ezen szektorokban a jutalmazás általában el is marad. Mint közsférában dolgozó kijelenthetem, hogy nálunk nincs elvárás nyelvek terén, nem is használjuk egyáltalán. A mi esetünkben csak a bónuszhoz szükséges a nyelvtudás. Egy-egy munkahelyen belül rengeteg munkakör létezik, például a

kereskedelemben nem elvárás a magas szintű nyelvismeret (pénztáros, árufeltöltő beosztásokban), de vannak olyan részei, jelen esetben az irodai munkavégzés esetén, ahol elvárás a főként angol nyelv középfokú ismerete. (BUZÁS 2022) Természetesen ebben az esetben az elvárásoknak megfelelően meg is fizetik a munkaerőt. Meg kell említeni azt is, hogy vannak munkakörök, főleg a bank és biztosítás, pénzügy illetve az informatika területén, ahol a felsőfokú nyelvtudás nem opcionális, hanem kötelező. Az itt szerzett jövedelem a többi ágazathoz képest kiemelkedő, de ha az elvárt nyelvtudás a munkavállaló birtokában van ez az összeg akár meg is duplázódhat. Legalább középfokú nyelvismerettel kell rendelkeznie azoknak, akik a logisztikában vagy vendéglátás területén tevékenykednek. Ezek a megállapítások és bér alakulások nem húzhatók rá a nyelvtudásra. Aki nemzetközi tapasztalattal rendelkezik egyértelműen jobb álláslehetőséget tölthet be, ami magasabb bérrel is jár.

A tudásszintet már az álláshirdetésekben megjelölik. A Szolnok és térségében végzett kutatásban a vizsgálat tárgya az volt, hogy az ide települt cégek milyen elvárásokat támasztanak a pályakezdő fiatalokkal szemben. A közreműködők nyilatkoztak arról, hogy hogyan méri a jelentkezők nyelvtudását az állásinterjúkon. A válaszolók legtöbbször úgy nyilatkozott, hogy már az állásinterjúban számot kell adniuk, amivel igen nagy szűrést hajt végre a vállalat a megfelelő személy keresése során. (FÖLDI et al. 2013) Általánosságban véve elmondható, hogy azok a szervezetek, akik alapfoknál magasabb nyelvtudást kérnek a potenciális jelöltektől az interjú a kért nyelvek száma alapján egy vagy két idegen nyelven felváltva folytatják. A válaszadók azt is elmondták, hogy meghallgatások nem csak egy része, de esetenként az elbeszélgetés teljes egészében az elvárt nyelven történik. A legtöbb helyen írásbeli feladatsort állítanak össze az adott nyelven, más helyeken pedig egy-egy emailre kell válaszlevelet írni. Mind a szókincs, mind pedig a szakmai ismeretek kiderülnek ez alapján. A magabiztosság imponál a munkáltatóknak. Ráadásul a munkáltatók gyakran összekötik a magas nyelvi kompetenciákat az igen magas hatékonysággal és mobilitással. Ahol az elbeszélgetés során nem tartanak idegennyelv tudásszint felmérést, ott általában a szerződésben meghatározott próbaidő alatt kapnak róla visszajelzést.

1.4.2. Nyelvfejlesztési lehetőségek a munkahelyen

Léteznek olyan szervezetek, melyek későn jönnek rá, hogy mekkora érték a nyelvismeret, de rájönnek, hogy a gyakorlatban szükség van rá. Ezt a fejlődési opciót egyformán

megkaphatja az, aki már a szervezetnél dolgozik és az is, aki majd a jövőben csatlakozik a cég munkatársai közé. Azok a vállalatok, ahol nem írnak elő sem a munkaszerződésben sem a munkaköri leírásban kötelező idegen nyelvtudást, lehetőséget biztosít nyelvi órákon való részvételre a munkavégzéshez szükséges nyelvből. Ez a munkavállalónak igen kedvező fejlődési alternatíva. Amennyiben a dolgozónak a munkája ellátásához minden nap szüksége van, nem jelent adókötelezettséget. Az szja törvény 1995. évi CXVII. harmadik paragrafusának értelmében, ha iskolarendszeren kívüli továbbképzésben részesül az alkalmazott, akkor az a cég számára adómentes juttatás jelent. (ADÓZÓNA 2022) A munkavállaló ezzel kap egy szakképzettebb, versenyképes munkatársat, a beosztott pedig egy új nyelv kitanulásával (ami már önmagában megéri), akár magasabb pozíció elérésére is esélye van. Összességében ezzel a lehetőséggel mind a két fél egyformán jól jár, éppen ezért szükséges ezt az eshetőséget a munkavállalóknak mérlegelniük.

A 2020-ban a covid-járvány megjelenésével a home-office munkaforma szinte minden irodai munka esetében elterjedt és a mai napig rengeteg helyen továbbra is lehetőség adódik az otthoni munkavégzésre. Ez azonban nagy nehézségeket okozott abban, hogy hogyan lehetne lebonyolítani a munkahelyi képzéseket, többek között a nyelvi képzéseket is. A képzések zöme áttevődött az online térre, A Juventus Nyelvi Csoport egy 2021-es felmérésében kiderítette, hogy az órák java része rugalmas online platformon lett megtartva. Előnyösebbnek tartották a személyes jelentlétet igénylő óránál és hatékonyabbnak is. A felmérésben résztvevők szinte mind azt vallották, hogy nagyon meg vannak elégedve ezzel a tanítási formával és elkötelezettek abban, hogy nyelvi készségeiket fejlesszék. Ezek az elemek a hatékony nyelvtanulás szerves részét képezik. Ez a vállalatoknál hatalmas megújulás jeltett és jelent is, hiszen ezzel a munkahelyi nyelvtanulás hatékonyra tehető. A Juventusnál létrehoztak egy e-learning felületet a wordsatwork.hu (későbbiekben waw), ez a portál ugyanis szaknyelvi segítséggel és tanítással látja el a lelkes munkavállalókat. A waw támogatja a munkahelyi nyelvtanulást, mégpedig úgy, hogy az üzleti és szaknyelvben is használatos nem csak a szókincset, nyelvtant, de még különböző szituációs helyzetet egyaránt tudnak gyakorolni. Az oldal használata igazán egyszerű mindemellett a munkavállalók nyelvi magabiztosságát növeli, ha a munkavégzéshez legyen az akár e-mail megírásához, akár egy kötelező prezentációs anyag elkészítéséhez van szükség speciális kifejezésekre a waw segítségével azonnal megoldható. Érdekessége még az oldalnak, hogy a HR-es kollégák a platform felhasználóinak tudásszintjét és előrehaladását egyaránt képesek mérni. Folyamatosan megtekinthetők a számukra a statisztikai adatok és

visszajelzéseket is fogadnak és ezeket fel is dolgozzák a javíthatóság érdekében. (BATKI et al. 2022)

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

Ebben a fejezeti részben kerülnek bemutatásra a kutatásom során kapott adatsorok elemzésének módszerei és a módszerekhez felhasznált források is. A dolgozat elején megfogalmazott célkitűzések elérésének érdekében empirikus adatok begyűjtésére volt szükség. Az adatok begyűjtését követően a megszerzett információkat statisztikai módszerek segítségével kielemeztem. Az analízis meglétével pedig a felállított hipotézisek ezek alapján bizonyítottak vagy nem bizonyítottak lettek megítélve.

A kutatás folyamán minden olyan mennyiségi és minőségi módszert szeretnék felhasználni, melyek hozzásegítenek a kutatás eredményességéhez. Mivel a kutatási témám igen komplex, ebből kifolyólag, hogy minél érthetőbb és világosabb módon az vizsgálható legyen mind primer, illetve szekunder adatok összegyűjtésére egyaránt szükség volt. Az irodalmi áttekintés adta a téma alapját, ebből születtek a szekunder adatforrások. Ez szolgált alapjául a primer kutatásnak, amit én hajtottam végre. A vizsgálat során kérdőív és interjú is készült. Jelen kutatásom ebből a két részből tevődik össze:

1. Általános kérdőív hallgatóknak és munkavállalóknak
2. Munkavállalókkal készített interjú

A bizonyos „szürke rész” kitöltése érdekében kiegészült a kutatás interjúkkal, ezekhez azonban statisztika módszerek nem kapcsolódnak.

2.1. Attitűd vizsgálata kérdőív segítségével

A kérdőív egy olyan eszköz, ami különböző témakörök esetébe adatok összegyűjtésére szolgál. Általa mennyiségi eredmények születnek, különböző viselkedési normákat vizsgál, ami a vizsgált populációra jellemző. Tudományos háttérét demográfiai, szociológiai és matematikai információk adják. A levonható eredmények segítségével a felállított problémákra javaslatokat lehet nyújtani. (MARKETINGBLOGGER 2022)

A kutatás szempontjából releváns szakirodalmak feldolgozását követően dolgoztam ki, hogy mivel tudom ezeket az információkat kiegészíteni. Ehhez első körben egy kvantitatív kutatási módszert választottam, a kérdőívkészítést. A kérdőív kitöltése online formában történt a facebookos közösségi platformján, különböző egyetemi hallgatóknak és munkaerőpiaci csoportokban került népszerűsítésre, illetve még a személyes ismerőseim körében került kitöltetésre. A kérdőívben foglalt kérdéseket szakirodalomban olvasottak alapján állítottam össze. A kérdések mindegyike zárt és kötelezően megválaszolendő

kérdésként lett kialakítva és mindenki számára igyekeztem közérthetően megfogalmazni azokat. Tapasztalati alapján a kitöltők csak akkor fognak minden kérdésre válaszolni, ha kötelezve vannak erre, ezért beállításra került a kötelező kérdés státusz, amennyiben van olyan kérdés melyre nem válaszolnak a rendszer nem engedi folytatni a kitöltést. A kitöltők először egy személyes bemutatkozást, illetve az adatok felhasználására vonatkozó tájékoztatást olvashatták el. Összesen három panelből épült fel a kérdőív. Az első részben demográfia adataikat kellett megválaszolni. Kíváncsi voltam az életkorukra, a nemükre, lakóhelyükre is. Egy fontos információ volt még számomra, hogy mely ágazatban dolgoznak, később ebből igen komoly összefüggéseket lehet levonni. Ezt egy legördülő listából lehetett kiválasztani, ha felsorolásban nem szerepelt a kitöltőre vonatkozó adat az egyéb lehetőséggel ő is megadhatta. Abban az esetben, ha valaki jelenleg nem dolgozik vagy éppen tanul külön kategória lett létrehozva. Ezután következett a második panel, mely mindenki számára kitöltendő, ebben nyelvismeretbeli kérdéseket tettem fel. Az első kérdésem az volt, hogy milyen idegen nyelvet, több nyelv esetén milyen nyelveket tanult az illető eddigi élete során. A felsorolt nyelvek népszerűség alapján lettek felsorolva. A felsorolt nyelvek közül annyit jelöltek be amennyit csak szerettek volna, ki is egészíthették a listát.

Ezután meg kellett mondaniuk, hogy hol szerezték meg az adott nyelvből a nyelvtudásukat. Ez abból a szempontból lehet érdekes, hogy valaki csak az iskola berkein belül tett szert az adott nyelv/nyelvek ismeretére és ez elegendő volt-e vagy kellett ezen kívül más tanulási eljárásban részt vennie gondolok itt a magánórákra, nyelvi kurzusokra vagy éppen a külföldi nyelvi különórákra.

Az egy dolog, hogy valaki tanulta az adott idegen nyelvet, de ez nem jelenti azt, hogy boldogul vele és tudja is használni mind írásban mind kommunikációban. Erre vonatkozóan tettem fel a kérdést miszerint mely nyelvek azok, melyből kommunikációképes valaki.

Kíváncsi voltam arra is, hogy mennyire vannak megelégedve a jelenlegi nyelvtudásukkal a kitöltők. Ezt egy egytől négyig terjedő Likert-skálán kellett jelölniük a válaszukat: ahol a következő válaszlehetőségek voltak adottak (1) egyáltalán nem vagyok elégedett, (2) inkább nem vagyok elégedett, (3) inkább elégedett vagyok, (4) nagyon elégedett vagyok. Ennek függvényében pedig nyilatkozniuk kellett, hogy ezt a nyelvtudást a későbbiekben szeretnék-e fejleszteni. Ezek rámutathatnak arra a tényre, hogyha valaki nincs megelégedve a tudásával mutat-e hajlandóságot arra, hogy arra a tudásszintre hozza, amire szeretné.

Ezután arra is fényt szerettem volna világítani, hogy mennyi időt szán a megkérdezett az idegennyelv elsajátítására. Szerettem volna felmérni, hogy a kitöltők rendelkeznek-e

nyelvvizsgával és amennyiben igen milyen szinten. Előfordulhat, hogy valaki több nyelvvizsgát is megszerzett, azonban én arra kértem őket, hogy csak a legmagasabb szintűt jelöljék.

Eldöntendő kérdésként arra kerestem a választ, hogy a kitöltők ismernek-e nyelvtanulást segítő appokat és ha igen miket használnak ezek közül. Ez főként a későbbiekben sorra kerülő javaslatok megtételéhez járul majd hozzá.

A harmadik és egyben utolsó szakasz kifejezetten a munkavállalókhoz intézett kérdéskörökből állt. Itt az első kérdésem arra vonatkozott, hogy dolgozik-e a közvetlen munkakörnyezetükben külföldi munkavállaló. Ebből egyértelművé válhat, hogy a munkakörnyezetben mindenféleképpen szükség van-e nyelvismeretre és arra is válasz lehet, hogy a munkahely külföldi munkavállalók fogadására mennyire nyitott egyes ágazatokban. Következőleg meg kellett határozniuk, hogy milyen idegennyelvhasználati elvárás jellemzi a munkahelyüket. Ebből adódóan az is bekerült a kérdéslistába az is, hogy szókincs szempontjából milyen szintet követel meg a munkáltató. Ezáltal szerettem volna egy eldöntendő kérdés keretében kideríteni, hogy véleményük szerint mennyire magasak ezek az elvárások. Az egytől négyig terjedő skála itt is jelen van.

Az ezt követő kérdéskör a válaszadók motivációját kívánta megvizsgálni annak fényében, hogy adott tényezők mennyire motiválják őket abban, hogy nyelvet kezdjenek el tanulni. A válaszok megadását szintén egy egytől négyig terjedő Likert-skálán kellett megadniuk. Fel voltak sorolva olyan motivációs tényezők melyek gyakran felmerülnek, ha nyelvtanulásról van szó. A skála válaszlehetőségei a következőképp alakultak: (1) egyáltalán nem motivál, (2) inkább nem motivál, (3) inkább motivál, (4) teljes mértékben motivál. A felsorolt tényezők között szerepelt a magasabb fizetés, jobb pozíció elérése mind szerepelt a listában.

Ha már a motiváció oldal vizsgálat alá került úgy gondoltam jó lenne látni, hogy mik azok az ismérvek és milyen szinten jelentenek akadályt abban, hogy valaki nyelvet tanuljon. Érdekelt, hogy milyen szinten van hatással rájuk az, hogy egy nyelv megtanulása sok idő, pénz vagy éppen mennyire befolyásolja őket az önbizalomhiány.

Záró kérdésként meg kellett mondaniuk, hogy van-e bármilyen lehetőségük arra, hogy a nyelvtudásukat fejleszteni tudják. Ez a cégek nyelvi hozzáállásáról, támogatásáról egyetemlegesen ad véleményt.

A kérdőív kitöltésére január-március közötti időszakot hagytam. Összesen 140 ember járult hozzá a kutatómunkámhoz. A kutatásom célcsoportja főként az egyetemi hallgatók és munkavállalók rétege, főként a 18-65 év közöttiek személyében, ugyanis őket tartom aktív

nyelvhasználóknak. A mindennapokban ők azok, akiknek szükséges is az nyelvtudás. Az adatokat Microsoft Excel segítségével dolgoztam fel. Először megnéztem, hogy a válaszok megfelelően lettek-e megadva és egyáltalán értékelhetőek-e. Szerencsére ezzel nem volt probléma, majd ezután kezdtem neki az adatok kódolásának és végül azok összesítésének és részletgazdag elemzésének. A kapott eredmények a következő „Eredmények és értékelésük” fejezetben lesz részletesen bemutatva.

2.2. Munkavállalói felmérés interjú segítségével

A mélyinterjú egy olyan kutatási eszköz melynek segítségével egy adott probléma egyszerűen és mélyen feltérképezhető és körülírható. A válaszadók saját érzelmeiket és gondolataikat is meg tudják osztani a kérdezővel. Ez azért jó, mert egy adott témáról többet megtudhatunk és spontán kérdések segítségével pedig az egyének véleménye is kifejezésre kerül. Az interjúval ok-okozati összefüggések feltárása a cél. (MAYER 2018)

A kérdőív mellett egy félig strukturált kvalitatív kutatásként készült egy interjúsorozat, melynek célcsoportja a munkavállalói réteg volt. Erre azért volt szükség, mert több minden van amit nem lehetett megválaszolni egy-egy szóval a kérdőívben, ha ezt kiegészítjük empirikus adatokkal még több következtetést le tudunk vonni. Itt a saját tapasztalatok és a belső érzelmek irányította válaszok kerülnek a felszínre. A megkérdezettek Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, illetve Pest megyéből kerültek kiválasztásra, főként abból az okból, hogy a legtöbb vállalkozó szellemű ismerősöm innen vállalta el, hogy részesei lesznek a felmérésnek. Mindösszesen tíz emberrel készítettem el a riportot. Az interjúk előre egyeztetett időpontokban zajlottak le február-március hónapokban. Az időpontok fixálása érdekében már novembertől kezdően folyamatosan kapcsolatban voltunk. Az interjú alapjául egy a szakirodalom alapján megtervezett kérdéssor került megírásra, mely egyfajta vázlatként funkcionált a beszélgetés irányítása és a megfelelő témákra fókuszálás érdekében. A riportok minden esetben online térben Skype videóhíváson keresztül valósultak meg és nagyjából 20-25 percig tartottak fejenként. Összesen 12 kérdést tettem fel nekik, melyre ők olyan terjedelemben válaszoltak amilyenben szerettek volna. Bár személyes kontakt valóban nem történt, de így is jól kivehető az arcimimika és ha esetleg valami félreértés történik, akkor azonnal ki lehet javítani magunkat és könnyedén pontosíthatunk is. A fókuszban a munkahelyeken támasztott nyelvi elvárásokra, nyelvi fejlesztési lehetőségekre és személyes attitűdközpontú kérdéseket tettem fel. A következőkben ezeket a kérdésköröket fogom bemutatni, amely a dolgozatom 3. mellékletben megtekinthető.

Első sorban mindenki elmondta, hogy milyen jellegű vállalatnál dolgoznak és ott milyen pozíciót töltenek be. Elmondták azt is, hogy melyik szervezetnél tevékenykednek jelenleg, azonban nem szerették volna, hogy a dolgozat során ezeket feltüntessem, így a kérésüket tiszteletben tartva nem kerül dokumentálásra.

Megkérdeztem, hogy a munkahelyük mely nyelvből vagy nyelvekből (, amennyiben náluk ez a jellemző) vár el nyelvtudást a vállalat és milyen szinten van szükség adott nyelvismeretre.

Kíváncsi voltam arra, hogy a munkahelyen mely részen, mely feladatok ellátásához használatos a nyelvtudás és nagyságrendileg mennyi időt kommunikálnak anyanyelvüktől eltérő nyelven. Mindezekből egyértelműen világossá válik, hogy a különböző területek milyen nyelvi követelményeket állítanak fel a jelentkezőiknek. Fontos kiegészítés volt, hogy azt is megtudjuk, hogy mely feladatokhoz van szükség a nyelvismeretre, ebből megfigyelhető, hogy a felállított elvárások valójában szükségesek-e.

Csak felsorolás szerűen megkértem, hogy soroljanak fel olyan kulcskompetenciákat, melyekről tudnak a céggel kapcsolatban. Ebből kiderül, hogy a munkáltatók valóban fontosnak tartják a nyelvi készségek meglétét szóban és írásban is.

Kitértünk arra is, hogy mit tudnak arról, hogy hogyan szereznek tudomást a pályakezdők nyelvtudásáról az állásinterjúk során, milyen módszereket használnak ehhez. Itt került fókuszba a nyelvvizsga fontosságának a kérdése, mennyire tartják fontosnak a papír meglétét, mennyire érzik azt, hogy tükrözi a nyelvtudásukat.

Zárásként arra a kérdésre kerestem a választ, hogy támogatja-e a munkavállaló valamilyen szinten nyelvtanulást, milyen lehetőségük van a nyelvi kompetenciájuk fejlesztésére. Ezen belül arról, hogy mindenkit érintenek-e ezek a lehetőségek. Itt arról is elmondhatták a véleményüket, hogy ezt hasznosnak találták-e és vagy esetleg érznek valami hiányosságot ezzel kapcsolatban.

Összességében fontosnak tartom kiemelni, hogy mivel kevés résztvevője volt az interjúknak így messzemenő következtetéseket és nagy általánosságokat nehezen van lehetőség levonni. Mindenki a saját egyéni tapasztalatai és véleménye alapján alkotta meg válaszait éppen ezért ez sem ad reprezentatív képet.

A válaszok elemzése ezúton is az ezt követő fejezetben lesz bőven kifejtve.

3. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

Ebben a részben az „Anyag és módszer” fejezetben kidolgozott és feltett kérdésekre a kapott válaszok kerülnek bemutatásra és elemzésre. Először a kérdőívben feltett kérdésköröket fogom részletesen leírni, majd ezt követően az interjúalanyok válaszai kerülnek fókuszpontba. A fejezet terjedelmi megkötése miatt csak azok az információk lesznek részletibe menően kibontva, amik a hipotézisek megválaszolása szempontjából fontosak.

3.1. Kérdőív adatainak kiértékelése

A kérdőíves felmérésben összesen 140-en vettek részt és megvizsgálva a válaszokat mind érvényesnek tekinthető. Mielőtt az eredmények prezentálására kerülne a sor fontosnak tartom kiemelni, hogy a válaszok önbevalláson alapulnak, nem reprezentatívak.

Összesen 140 fő töltötte ki a kérdőíves kutatásomat, mely az adattisztítást követően is ugyanennyien értékelhetőek voltak. Nemi megoszlást tekintve a kitöltők 85,7% százaléka nő, míg a 14,3% férfi. Legnagyobb részben 18-25 év közötti kitöltők adták a válaszokat, akik többnyire abban a korban vannak, hogy iskolába járnak, mellette pedig dolgoznak is.

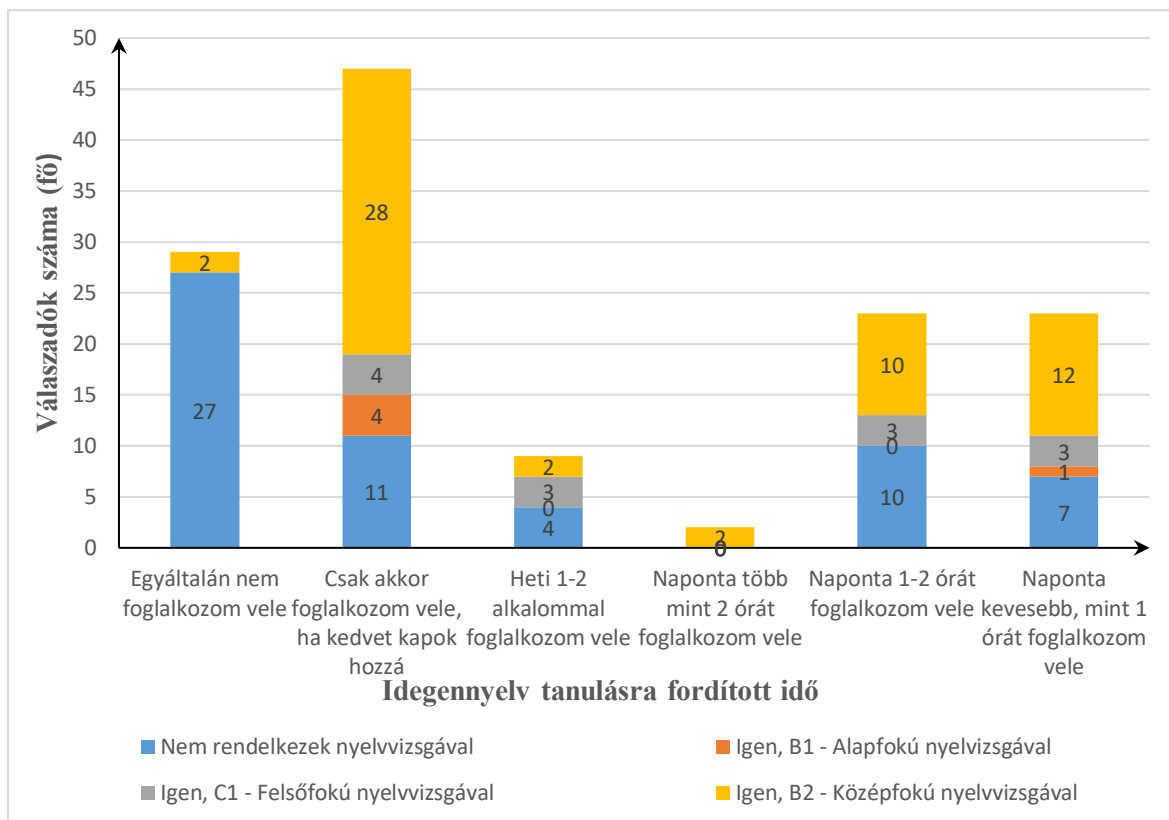
Már rögtön az első kérdésre érkező visszajelzések alapján megmutatkozott a nyelvi szükséglet, hiszen a válaszadók mindegyikének kellett valamilyen nyelvet tanulni az általam kijelölt korcsoportokban. Legnagyobb arányban angol és német nyelvet tanultak a legtöbben. Ami még nagy arányt jelent az az orosz nyelv, ami főleg az idősebb generáció körében jellemző. Egészen más eredményeket közöl azonban az, hogy milyen nyelveken tudnak kommunikálni a válaszadók írásban, szóban vagy mind a kettőben.

4. táblázat: **Idegen nyelveken tudók (írásban/szóban) száma szerint**

Idegen nyelv	Beszélők száma (fő)
Angol	125
Német	80
Orosz	41
Egyéb	27
Spanyol	22
Olasz	17
Francia	14
Kínai mandarin	2
Lengyel	2

n=140

A 4. számú táblázat a válaszadók által használt nyelveket mutatja be. A fenti értékek a nyelvhasználók számának nagysága alapján lettek sorrendbe állítva. Mindenek előtt fontos kiegészítésnek tartom, hogy a válaszadók közül 14-en úgy nyilatkoztak hogy egy nyelven sem tudnak kommunikálni az anyanyelvükön kívül, ami a visszajelzések mindössze 10%-a. Véleményem szerint a fent elhangzottak alapján ez egy rendkívül jó arány. A táblázat adatait ennek megfelelően csak 126 emberre kell értelmezni. A táblázat adatai alapján elmondható tehát az, hogy az angol a leggyakrabban használatos idegen nyelv, kevesebb mint 1% csupán 0,71%-uk nem használja ezt. Többen bejelöltek olyan nyelveket, amik jelenleg divatnyelvnek számítanak ilyen nyelv az olasz, spanyol és a kínai mandarin nyelv. Ezen esetekben még a 2%-ot sem éri el a beszélők száma. Ebből arra következtethetünk, hogy a mindennapokban az angol és német idegen nyelvek azok, amiket valamennyi iskolában tanítanak, illetve a munkaerőpiacon ezekből a nyelvekből támasztanak elvárásokat. A ritkábban használt nyelvek, mint például az olasz vagy éppen a francia nyelv inkább második nyelvként használandó. Összetétel szempontjából a válaszadók 21,43%-a mindössze egy, 41,43%-a két nyelven, 20,71%-uk pedig három nyelven is úgy nyilatkozott, hogy írásban vagy szóban, esetleg mindkettőben kommunikációképes. 6,43%-uk szinte már hihetetlen módon több, mint három nyelvet jelölt be ennél a kérdésnél. Ami számomra igazán meglepő volt, hogy rendkívül sokan a 140 kitöltőből 93-an azt jelölték be, hogy a jelenlegi tudásukat nem csak az iskola falai között szerezték meg, hanem szükségük volt valamilyen iskolán kívüli oktatásban részt vennie. Ez az oktatás hiányosságaira enged következtetni, hiszen az ott idegen nyelvtanulással eltöltött idő alatt legalább a középszintű tudás megszerzése egyértelmű cél. Ezek szerint egy olyan cél, amit még mindig roppant sokan nem képesek elérni

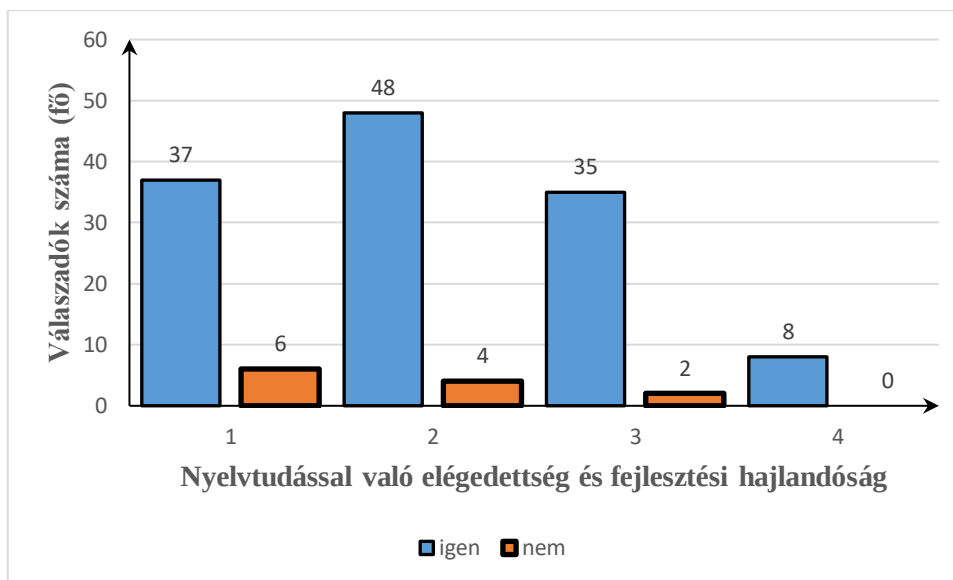
n=140

4. ábra: Idegen nyelvtanulásra fordított idő, megszerzett nyelvvizsgák összefüggésében

Forrás: Saját szerkesztés

A 4. ábra esetében azt vizsgáltam meg, hogy milyen összefüggés írható le a kitöltők nyelvtanulásra fordított ideje és a megszerzett nyelvvizsga szintje között. 59 ember válaszolta azt, hogy jelenleg semmilyen nyelvvizsgával nem rendelkezik. Akik azt jelölték be, hogy nem rendelkeznek nyelvvizsgáról szóló okmánnyal ők az egészségügy, közszféra, oktatás területeiről kerültek ki, ez mondhatni alátámasztja az irodalmi áttekintés részben megfogalmazottakat, miszerint az ő munkavégzésükhöz nem igazán szükséges a nyelvtudás. Ezen emberek 38,98%-a az én korosztályom, azaz a 18-25 év közöttiekből áll, ők teszik ki a legnagyobb részét ennek a halmaznak. A többi 26-65 év korosztályonként átlagosan 7 ember nem rendelkezik nyelvvizsgával. Az ábra alapján elmondható, hogy leginkább az jellemzi a válaszadókat, hogy csak akkor tanulnak idegen nyelveket, amikor éppen kedvet kapnak hozzá, meglepő módon ennek ellenére itt található a legtöbb középfokú nyelvvizsgával rendelkező, bár 11 olyan fő is bekerült a mintába, akinek nincs nyelvvizsga papírja. Legkevesebben alapfokú nyelvvizsgával rendelkeznek, valószínűleg mivel a 36-45 év közötti korosztályból kerültek ki ezek a személyek újrakezdő nyelvtanulókról van szó, azonban ők is csak akkor foglalkoznak ezzel, amikor kedvet kapnak hozzá.

Kiderült, hogy nagyon sokan a 140 főből 26-an nem ismerik azokat a lehetőségeket, amivel akár a nyelvtudás fejlesztésére lenne lehetőség, tehát a nyelvtanulást segítő alkalmazásokat. Akik viszont azt írták, hogy ismernek ilyen alkalmazásokat a Duolingo, Google Translate és Babbel alkalmazásokat említették. Volt aki bejelölte, hogy ismer ugyan ilyen appokat, azonban egyet sem használ közülük. Ez az igennel felelők közül 17 főt jelent.

n=140

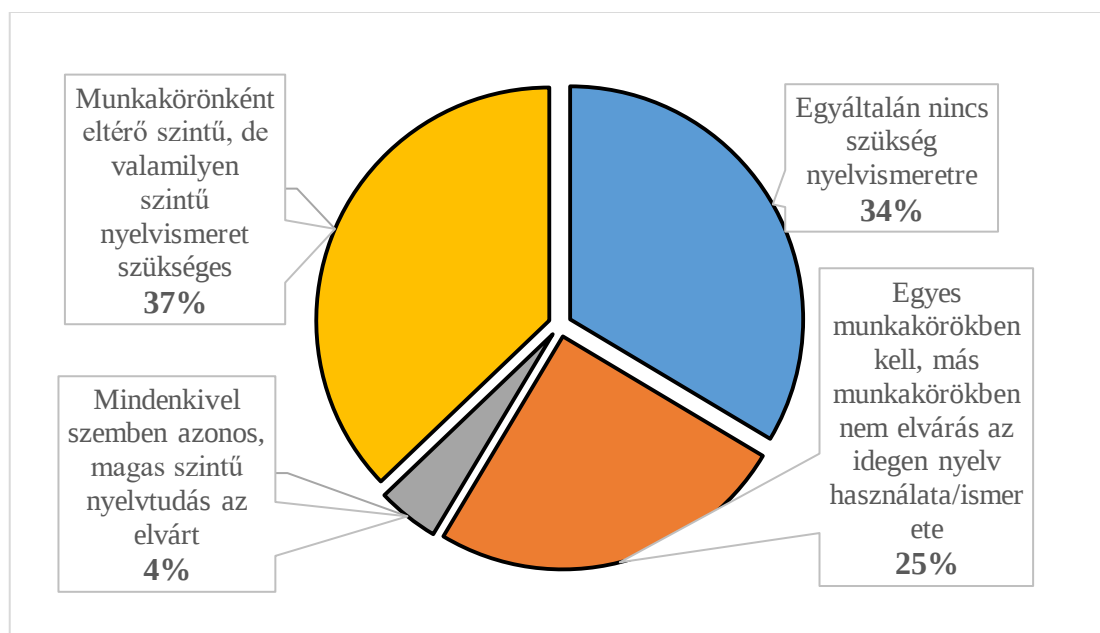
5. ábra: Nyelvtudással való elégedettség és annak fejlesztési szándékai

Forrás: Saját szerkesztés

Az 5. ábrán azt vettem össze, hogy a kérdőív alanyai hogyan érznek a jelenlegi nyelvtudásukkal kapcsolatban. Korrelációs vizsgálat alapján megállapításra került, hogy szoros kapcsolat van az emberek nyelvtudás béli elégedettsége és ezáltal ennek a fejlesztési hajlandósága között. Az 5. ábra alján látható számkódok a Likert-skálán megjelölt elégedettségi szintet jelentik, a következőket jelentik: (1) egyáltalán nem vagyok elégedett, (2) inkább nem vagyok elégedett, (3) inkább elégedett vagyok, (4) nagyon elégedett vagyok. A kék színű oszlopok jelölik azt, ha valaki az adott nyelvi szinten szeretné még fejleszteni a nyelvtudását, míg a narancssárga szín ennek az ellenkezőjét jelöli, mégpedig, hogy nem tervezik fejleszteni a saját nyelvtudásukat. A válaszok átlagát tekintve 2,07 jött ki, ami azt jelenti, hogy a kérdés megválaszolóinak inkább nincsenek megelégedve a jelenlegi nyelvtudásukkal. Azonban nincs veszve minden, hiszen a hajlandóság a többségükben, azaz 91, 47%-ban benne van. Engem nagyon meglepett, hogy akik úgy ítélték meg, hogy nagyon elégedettek a jelenlegi nyelvtudásukkal, kivétel nélkül, mind tovább szeretnék fejleszteni a megszerzett tudást. Ami viszont szerintem igazán kiábrándító, hogy akik nagyon elégedetlen

a nyelvtudásukkal nem is akarják ezt a hátrányt kiküszöbölni, pedig bizonyosan szükségük van rá. A korosztályok megoszlását illetően a 40%-ban 18-25 év közöttiek, 20%-ban 46-55 év közöttiek a maradék pedig 40%-ban 55 év feletti volt. A 12 nemmel felelő kitöltő, egészségügyi, oktatási és meglepő módon logisztika területen végzi a mindennapi munkáját, az 55 éven felüli jelölők egységesen azt válaszolták, hogy jelenleg nem végeznek semmilyen munkát. Az utóbbiak esetében érthető, hogy miért nem kívánnak nyelveket tanulni, viszont a többi jelölő egyértelműen még abban a korban van, amikor simán tudna nyelvtudásán fejleszteni.

Kicsit ár is evezhetünk a munkahelyre vonatkozó adatokra. A válaszadók, arra a kérdésre, hogy van-e a közvetlen munkakörnyezetükben vendégmunkás igen érdekes adatokat kaptam. Meglepő módon a válaszadók 57,1%-a úgy nyilatkozott, hogy nem dolgozik náluk külföldi munkavállaló. 38,6%-nál viszont jelen vannak külföldi munkások. 4,3% pedig nem tud róla, hogy dolgoznak-e náluk vagy sem határon túliak.

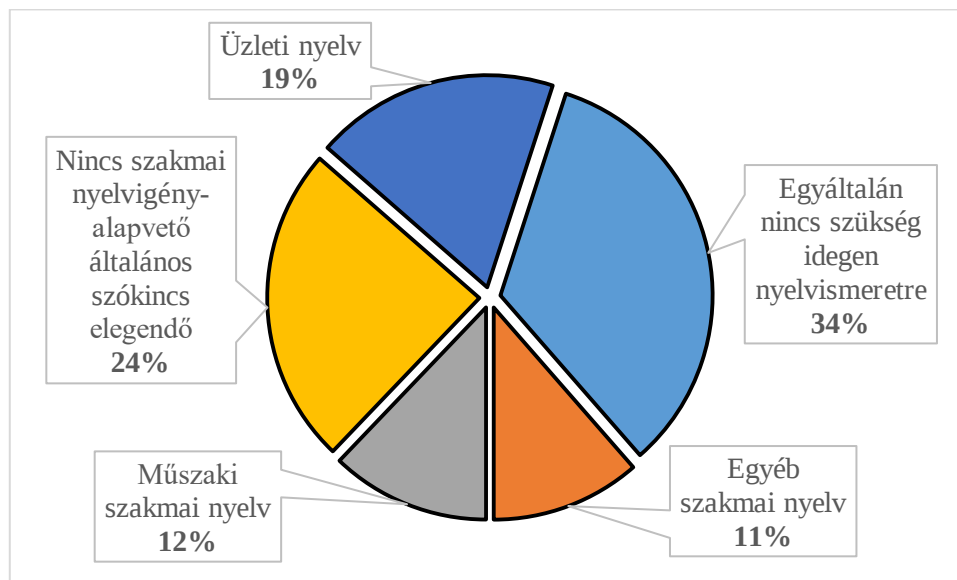
n=140

6. ábra: Idegennyelv-tudás szükségessége a munkahelyeken

Forrás: Saját szerkesztés

Az 5. ábra azt szemlélteti, hogy a különböző munkahelyeken milyen szintű nyelvtudást várnak el a munkáltatók a foglalkoztatottaktól. Az ábra legnagyobb szelete alapján az emberek 37%-ának a munkahelyén munkakörönként eltérő, ámde valamilyen szintű nyelvismeretre van szüksége, tehát ez számít a legjellemzőbbnek a szervezetek esetében. Ahhoz képest, hogy amiről a fenti részekben szó esett, hogy szinte alig van már olyan

munkahely, ahol a nyelvi készségek megléte ne lenne alapvető borzasztóan magas számban a válaszadók 34%-a esetében semmilyen nyelvi elvárást nem támasztanak. Egy másik része alapján elmondható, hogy egyes munkakörökben követelmény, míg más munkakörökben nem elvárás tudni idegen nyelveken. Azonos és mindenkivel szemben magas szintű nyelvtudás kevés helyen a szervezetek mindösszesen 4%-nál fordulnak elő logisztika és közlekedés területeken.

n=140

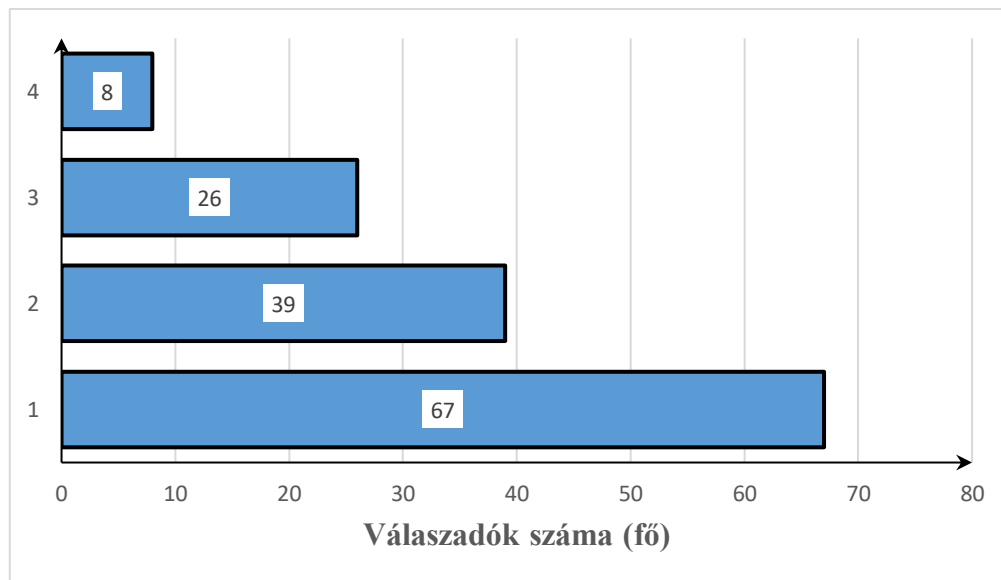
7. ábra: Szervezetek által elvárt nyelvi szókinccs

Forrás: Saját szerkesztés

Az előző kérdésre adott válaszok alapján, arra voltam kíváncsi, hogy ahol valamilyen szinten, de jelen van a nyelvtudás ott milyen szókinccs a megkövetelt. Jelen esetben az ábrán szereplő 47 főt, akikkel szemben semmilyen jellegű nyelvi kötelezettség nincs támasztva nem vettem figyelembe. A kitöltők 24%-a olyan helyen dolgozik, ahol különösebb szakmai szókinccsrel kapcsolatos elvárás jelenleg nincs felállítva, de egy alapvető általános szókinccs a megértéshez nem árt. Műszaki nyelvtudásra 12%-ban van szükség ipar és gyártás, illetve logisztika területeken. Üzleti szókinccs az IT és HR területeken kötelező, ez a válaszadók 19%-nak munkahelyén kell. Többen voltak (16 fő), akik nem találták meg a felsorolásban az általa használatos szókinccset, ezért ők az egyéb szakmai nyelv kategóriát jelölték meg.

A fentiek alapján, arra kerestem a választ, hogy mennyire érzik magasnak a munkahelyen támasztott elvárásokat idegen nyelvekből. A válaszokat a 8. ábra szemlélteti. Ezen ábra számkódjai a következőket takarja: (1) Egyáltalán nem magasak az elvárások, (2) inkább

nem magasak az elvárások, (3) inkább magasak az elvárások, (4) túl magasak a nyelvi elvárások. A megkérdezettek közül 67-en azt válaszolták, hogy nem tartják magasnak az elvárásokat. Átlagát tekintve 1,85 lett az eredmény, ami a 2 egészhez esik közelebb, ami azt jelzi, hogy inkább nem tartják magasnak az elvárásokat.

n=140

8. ábra: **Munkahely nyelvi elvárások megítélése**

Forrás: Saját szerkesztés

3.2. Interjú válaszainak értékelése

A beszélgetésben közreműködők 70%-a jelenleg termelő vállalatnál, a maradék 30%-a pedig szolgáltató vállalatnál tevékenykedik. A megkérdezettek ahhoz nem járultak hozzá, hogy a cégek, ahol éppen dolgoznak nevesítve legyenek. Ennek eleget téve a dolgozat során nem lesznek feltüntetve. Annyit azonban elmondható, hogy szervezetek kétharmada külföldi központtal rendelkező leányvállalat és folyamatos kapcsolattartást igényel és egy kivétellel mindenhol dolgozik „vendégmunkás”, tehát külföldről érkező munkavállaló. A válaszadók közt külön meg szeretném említeni, hogy a korábban említett kivétel munkaszerződéséből adódóan állandóan otthonról dolgozik. Ez a későbbiekben jelentős lesz néhány kérdésnél. Az interjú résztvevő alanyok mindegyikének szükséges valamilyen szinten idegen nyelveket tudni, ebből adódóan az összes kérdésemre választ tudtak adni.

A nyelvtudással kapcsolatos elvárások nagyon különböznek egymástól a megkérdezett munkavállalók szerint. Összességében nézve az angol nyelv közös pontként jelenik meg minden egyes interjúalanynál, erre van szükségük, azonban második nyelvként többen

említették a németet is. Ez valóban alátámasztja, hogy a leggyakrabban ezeket a nyelveket használjuk a munkaerőpiacon. A nagy különbséget az adott nyelvből elvárt nyelvi szintek és a nyelvek száma jelenti. Ezek vizsgálatánál érdemes figyelembe venni azt, hogy a válaszadók között vannak közép, illetve felsővezetők is. A nyelvtudás ennek megfelelően differenciált. A felelősségi kör növekedtével a feladatkörök is egyre szélesebb körben elvégzendővé válnak. Ez azt jelenti, hogy egyre több olyan feladatot tudhatnak magukénak, amikhez az idegen nyelvtudásukra van szükség. Akik vezetői pozíciót töltenek be kivétel nélkül felsősokú nyelvtudással rendelkeznek és a mindennapi munkavégzés része az idegen nyelven történő kommunikáció, mind írásban mind szóban. Ők logisztika, beszerzés, illetve kontrolling területeken dolgoznak, elmondásuk alapján ezen pozíciók betöltéséhez legalább középszintű szakmai nyelvtudásra van szükség. A nem vezető beosztásban állók is azt állítják, hogy a mindennapjaik során használják a nyelvtudásukat. HR, IT munkakörben említették, hogy a munkavégzésükhöz középfokú nyelvismeret elegendő.

Kulcskompetenciának nevezzük mindazokat az ismerteket, viselkedési normákat és ismereteket, amikkel egy adott társadalomba való beillesztéshez és foglalkoztatáshoz is rendelkezniünk kell. Ezen illetékességekkel a saját személyiségünket ki tudjuk teljesíteni és ha arra van szükség akár fejleszteni is lehet őket. A válaszadók a következő kompetenciákat sorolták fel összesen:

- technológiai kompetenciák
- kommunikáció saját anyanyelvünkön és idegen nyelven
- rugalmasság és gyors döntéshozatal képessége
- magasfokú empátia és konfliktusmegoldás képessége
- önismeret és belső motiváció megtalálása
- matematikai kompetenciák
- időmenedzsment
- információs technológiák átfogó ismerete

Arra a kérdésre, hogy a munkavégzés során hol használják az idegen nyelvi kompetenciájukat jellemzően az e-mailek megírását, illetve a folyamatos kapcsolattartást felelték. A kapcsolattartásnál kiemelték, hogy főként a külföldi kollégákkal kell kommunikálniuk, illetve a home officeban működő vállalat javarészt külföldre értékesít, így az ügyfelek kérdéseire, problémáira, illetve a rendelések feldolgozásával kapcsolatban szintén nem anyanyelvünkön kell intézkedniük, hanem kizárólag angolul. Volt olyan

válaszadó, aki azt mondta, hogy az ő vállalatuknál rendszeresen tartanak meetingeket, amik kivétel nélkül angol nyelven zajlanak az anyavállalat által kijelölt külföldi tagok társaságában és nekik szükséges prezentációt készíteni. Itt felmerült, hogy nagyon fontos üzleti szókincsüket fejleszteni, még akkor is, ha csak hallgatósággént vesznek részt ezeken a megbeszéléseken. Mivel javarészt termelő, gyártócégekről van szó volt olyan válaszadó, aki arról beszélt, hogy üzleti kiküldetésen vesz részt félévente, ott akárhogya is szeretné az ember szinte lehetetlen, hogy megússza az idegen nyelvi kommunikációt.

A fent leírtakat figyelembe véve válaszolták meg azt a kérdést, hogy reálisnak gondolják-e a munkahelyük által felállított idegen nyelvi igényüket. A válaszok megoszlottak ezzel kapcsolatban. A többség úgy látja, hogy magasak az elvárások, ahhoz képest, hogy van olyan munkakör náluk, ahol rengetegen dolgoznak és abszolút nem is kell használni más nyelvet. A leginkább az a válasz tükrözte a többség véleményét, hogy amelyik munkakörben mindennap szükség van, napi több órában idegen nyelvi kommunikációra, ott igenis szükséges magasra tenni a lécet. Teljesíteni azonban nagyon nehéz, ha nem kapja meg az ember a kellő támogatást a környezetétől.

Leginkább HR osztályon dolgozó ismerős tudott a legtöbbet elárulni azzal kapcsolatban, hogy hogyan is méri fel a jelentkezők nyelvtudását. Minden az álláshirdetésnél kezdődik. A betöltendő álláslehetőséghez hozzárendelik az adott nyelvi szintet és már ott feltüntetik az esetek döntő többségében, hogy szükség van valamilyen szintű nyelvvizsgára. A fizikai munkát végzők körében kevésbé van szükség nyelvismeretre, ezáltal a papírra, azonban irodai munkák esetén mindenféleképpen alapkövetelmény. Általában egy-egy nyelvből várnak el meghatározott szintű nyelvismeretet, azonban ha több nyelvből is rendelkeznek megfelelő tudással előnyt jelent a számukra. Ezután aki ezen a körön továbbjutott őt behívják az interjúra, ahol az elbeszélgetés az elvárt idegen nyelven történik. Nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy az adott illető, hogyan és milyen szókincs terjedelemmel képes kommunikálni. Megfigyelik azt is, hogy mennyire magabiztosak magukban. A válaszolók többsége ezt a „csak” szóban történő meghallgatási módot említette munkahelyükön jellemző nyelvi készség felmérésére. Mivel mindenkinek feladata az e-mailezés, ezért annyival kiegészítették, hogy a meghallgatáson kapnak egy idegen nyelven írott elektronikus levelet és azt kell a legjobb tudásuk szerint megválaszolni.

Az interjú résztvevői nagy egyetértésben voltak azzal, kapcsolatban, hogy a nyelvvizsga pusztán egy papír. Megléte egyértelműen fontos, hiszen a munkahelyek nagy százalékánál

szűrőfeltétel, azonban úgy tartják, hogy a nyelvtudás valós szintjét nem igazán tükrözi. Gyakori tapasztalatként említették, hogy van olyan, aki rendelkezik ezzel az okmánnyal, tehát egyszer valóban jól befűlázta a nyelvhez tartozó nyelvtani elemeket és a szükséges szókincset, azonban már hosszú ideje nem használta azt. Ezzel az a gond, hogy rengeteg minden elfelejtődik szintentartás nélkül és hiába van papír róla, ha nem tudja használni a gyakorlatban. Szerintük ennek az ellentéte is igaz, hogy van és találkoztak már olyan jelentkezővel interjú során, aki nem rendelkezik ezzel a bizonyítvánnyal, de egy adott nyelvből akkor is magabiztosan képes kommunikálni.

Arra a kérdésre, hogy a munkáltató támogatja-e őket abban, hogy nyelvet tanuljanak, illetve fejlesszenek egyöntetű igen volt a válasz. A módok azonban volt ahol eltértek. A legtöbb helyen van lehetőség nyelvi kurzusokon való részvételre. A tanulható nyelv, nyelvek általában előre ki van jelölve és nem választhatóak. Nyelv szempontjából a képzések angol és/vagy német nyelven zajlanak. A tanfolyamoknál csoportos kurzuson való részvételi lehetőségről számoltak be a dolgozók. Ennél a kérdéskörnél kiemelésre került, hogy van lehetőség online és személyes jelenlétben bekapcsolódni az órákra. A kizárólag otthonról dolgozó interjúalany arról beszélt, hogy náluk éppen most van tesztelés alatt a vállalati e-learning rendszer, amit a nyelvi fejlődési szint mérésére hoztak létre.

Azzal kapcsolatban, hogy akárki igénybe veheti-e a nyelvi szolgáltatást a 10 vállalatból 8-an azt felelték, hogy igen, nincs megkötés ezzel kapcsolatban. A maradék két vállalat esetében, azonban csak azok a munkavállalók kapnak lehetőséget nyelvtanulásra, akiknek azt a vezetőjük előírja, ez akkor szokott előfordulni, amikor valakinek bővül a munkaköre és az újabb feladatok ellátásához nem elég a társalgási szintű tudás. A nyelvi szolgáltatásokért szó szerint vett értelemben nem kell fizetnie a résztvevőknek, azonban mivel az oktatások munkaidőben történnek, ezeket az órákat le kell dolgozniuk, azonban azt gondolom, hogy mivel újabb és biztosabb tudást kapnak nem nagy ár.

Az órák 6 vállalat esetében heti rendszerességgel zajlanak le, míg a többi szervezet esetében havi rendszerességet említettek. A csoportok minden megkérdezett cégnél viszonylag kis létszámban működik.

4. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

Az irodalmi anyagok és az általam végzett vizsgálatok segítségével egy sokkal élesebb képet kaphattam arról, hogy a mai nyelvi helyzet hogyan néz ki. Ebben a részfejezetben a kapott információk segítségével fogom levonni a saját következtetésemet és a felmerülő problémákra megoldási javaslattal igyekszem szolgálni.

Dolgozatom megírása során az alábbi **következtetésekre** jutottam:

- Az oktatásban látható negatív eredmények igen elkeserítőek és a diákok önbizalmát igen erősen rombolja. A tanórákon nem kap elég szerepet saját tudásuk megmutatása és mivel jóformán csak az idegen nyelvet oktató beszél a tanórákon a diákok félnek megszólalni. A NAT által felállított nyelvi szintet nem sokan nem képesek elérni ezt jól megmutatja a 4. ábra
- A tanulók nyelvtudása nagyon különböző, nem csak korosztályonként mégis egy nyelvi csoportba kerülnek.
- Az 5. ábra alapján az látszik, hogy a válaszadók zöme elégedetlen a nyelvtudási szintjével és az is jól látszik, hogy 91,47%-a szeretné fejleszteni a nyelvtudását. A H1 hipotézisünk alátámasztásra került a 4. ábra alapján. Az emberek hiába elégedetlenek a nyelvi képességeikkel nem szánnak elég időt arra, hogy ezzel foglalkozzanak.
- A nyelvtanulást segítő applikációk hozzájárulnak ahhoz, hogy egy-egy idegen nyelvet könnyebben el tudjanak sajátítani. A kérdőív megválaszolásában résztvevők igen nagy aránya, 34%-uk azt állítja, hogy nem ismeri ezeket az alkalmazásokat. Akik nem ismerik őket egyáltalán nem rendelkeznek semmilyen nyelvvizsgával.
- H2 hipotézisben foglaltak is megerősíthetőek egyrészt a 8. ábra alapján. Ugyanis itt az a válasz született, hogy inkább nem tartják magasnak az elvárásokat. A 6. ábra pedig rámutat arra, hogy milyen szintű nyelvtudást igényelnek a foglalkoztatók. Másrészt a mélyinterjú is azt felelték, hogy bár magas szinten kell tudni az adott nyelvet, de a mindennapi használathoz szükséges ott ez az elvárás egyáltalán nem magas.
- H3 hipotézisünkben foglaltak is megerősítésre kerültek a mélyinterjú 5. kérdésének megválaszolásával, ahol a felsorolásba az idegen nyelvi kompetencia is bekerült.

- A kapott eredmények azt mutatják, hogy a munkahelyek fele nem ad lehetőséget nyelvtanulásra, miközben legalább egy idegen nyelvből vannak elvárások. Az elvárási szintek sok esetben magasak, de teljesíthetők.
- Motiváló lenne, ha mindenki olyan nyelvet is tanulhatna, ami neki tetszik, illetve, ha nincs megelégedve a megszervezett szakmai nyelvoktatással, akkor a munkahely közbenjárásával találhatna más alternatívát a számára hatékonyabb nyelvtanulásra.

A dolgozatban tett megállapítások és következtetések alapján az alábbi **javaslatokat** fogalmaztam meg:

- Ahhoz, hogy az idegen nyelveket el tudják sajátítani és bátran használni is tudják a gyakorlatban magabiztos nyelvtudásra van szükség. Ennek elérése érdekében hagyni kell őket többet kommunikálni, még akkor is, ha hibáznak. Mindemellett, ha minden iskolában lehetőségük lenne a fiataloknak arra, hogy a főbb tantárgyakat idegen nyelven hallgatnák, játékos módon, kevésbé száraz formában sokkal motiválóbb lenne a számukra.
- A gyerekeket a valós nyelvtudásuk szerint kell összecsoportosítani, ahol nem számítanak a korcsoportok.
- A nyelvtanulást csak akkor leszünk képesek fejleszteni, ha gyakran foglalkozunk vele és rászánjuk magunkat a tanulásra. A javaslatom a rendszeres napi szintű nyelvhasználat lenne. Nem kell arra gondolni, hogy nyelvtani feladatokat kell megoldani, sokat segítene egy film/sorozat megnézése, egy könyv elolvasása a célnyelven, külföldi levelezőpartnerrel való kapcsolatfelvétel is hozzájárulna egy nyelv elsajátításához.
- Az iskolában remek lehetőség lenne arra, hogy közvetlenül a nyelvórákon különböző tanulási módszerekkel segítsék a tanulók nyelvtanulását. Az egyik ilyen módszer melyről sokat lehetne beszélni az a nyelvappokkal való tanulás. Sokat könnyítene a tanulás folyamatán és hozzájárulna az idegen nyelvi eredményességhez.
- Azt gondolom, hogy minden szervezetnek nyitottnak és támogatónak kellene lennie afelé, hogy mindenkinek legyen lehetősége a nyelvtanulásra. Akiknek valóban számít a munkahelyen nyújtott teljesítmény végig fogják vinni a kurzust.
- A munkahelyi nyelvoktatás eredményességét és az azzal való foglalkoztatotti elégedettséget célszerű lenne folyamatosan mérni, úgy, hogy a résztvevők akár a hiányosságokkal kapcsolatos észrevételeiket és az esetleges javaslatokat is tudják a megfelelő személynek továbbítani.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozat három feltételezést hivatott megcáfolni vagy megerősíteni. Ezek a következők:

H1: Nem csak az oktatásban kell a nyelvtudás hiányára a választ keresni. Az oktatásbeli problémák mellett szerintem a hajlandóság is hiányzik az emberekből, illetve a nyelvtanulás költségei is igen magasak.

H2: A munkaerőpiaci magas elvárások nyelvi készség tekintetében szükségesek és teljesíthetők is. Napjainkban az idegen nyelvbéli képességekre nagyobb hangsúlyt kell fektetni ahhoz, hogy a gazdaságban versenyképesek lehessünk.

H3: A munkavállalói kulcskompetenciák között szerepel az idegen nyelvtudás.

A dolgozat kulcsfogalma a nyelvtudás, ami az anyanyelven kívüli nyelv rendszeres és szabályszerű használatát jelenti. A dolgozat első részében a releváns szakirodalmak lényegi része került összefoglalásra, ezek közül itt is olvasható néhány:

Az Eurostat adatai alapján nyelvtudás terén Magyarország a maga 42,7%-kal az EU tagországai között Románia és Nagy-Britannia után az utolsó. Ez annyit tesz, hogy a megkérdezett tíz magyar emberből hat egyáltalán nem beszél nyelveket. Ez azért nagy probléma, hiszen manapság szinte minden munkahelyen evidencia egy nyelv magabiztos ismerete. Ez mind a dolgozó számára, mind pedig a munkáltatók számára egyaránt fontos. A foglalkoztató számára, azért mert a nyelvtudással a vállalatot hozzásegíti a versenyképességhez és a nemzetközi piacra való kilépéshez, a munkavállalók számára pedig hatalmas előny egy állás megpályázása és a munkahelyi előmenetel során. Ezen felül egyrészt az utóbbi éveket megfigyelve egyre több multinacionális vállalat veti meg a lábát hazánkban, akiknek az anyavállalata külföldi központú, másrészt évről-évre növekszik a szomszédos országokból, a Fülöp-szigetektől érkező úgynevezett vendégmunkásoknak a száma. Ők egyértelműen nem is tudnak a mi anyanyelvünkön, bár hozzátenném, hogy a munkajog ezt nem is követeli meg tőlük, éppen ezért van szükség egy közösen használatos idegen nyelvre, hiszen az információkat, feladatokat nem elegendően a közös nyelven átadni, gyakran szaknyelven kell mindezt továbbítani. A dolgozat több célkitűzés megválaszolását szolgálja.

Miután a szakirodalmi részhez összegyűjtöttem a szükséges információkat, megterveztem, hogy mivel és hogyan tudnék hozzájárulni ezeknek az adatoknak a kibővítéséhez, mélyítéséhez. Ezt az anyag és módszertani fejezetben fejtettem ki. Kétféle kutatási módon kezdtem el adatokat gyűjteni. Első körben egy nagymintás Google Űrlap segítségével kiküldésre került a facebookon, zárt kérdésekből álló kérdőív. Ennek 140 kitöltője volt, a válaszok mindegyike értékelhetőnek bizonyult adattisztítás során. A kérdőív során kapott információk Microsoft Excel segítségével kerültek elemzésre. A kérdőív mellett készült egy félig strukturált kvalitatív kutatás is, mélyinterjú a saját Heves, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei ismerősi körömben. Az elbeszélgetések online módon történtek, egy előre megírt vázlat alapján mentünk végig a kérdések megválaszolásán. Mindkét kutatási módszernek azonos volt a célcsoportja a 18-65 év közöttiek voltak, őket tartom az aktív nyelvhasználói rétegnek.

Az egyik legfontosabb része a dolgozatnak a kapott eredmények kielemezése volt, a következőkben az itt kapott információk legfontosabb részeit szeretném kiemelni:

- A megkérdezettek elégedetlenek a saját nyelvtudásukkal, nem foglalkoznak eleget nyelvtanulással, legtöbben csak akkor veszik elő az idegen nyelvet, ha éppen kedvet kapnak ehhez.
- 42,12%-a a válaszadónak semmilyen nyelvvizsgával sem rendelkezik, tehát az oktatásban nem minden megy úgy ahogy kellene.
- A cégek nagyjából 2/3 része vár el különböző szintű nyelvtudást adott nyelvből.
- A cégek fele nem biztosít a foglalkoztatottak számára nyelvi képzést. Azok viszont, akik igen szinte minden munkavállalójukat támogatják a nyelvtanulásban.

A dolgozat záró részében a saját kutatásom alapján mind a három feltételezés megerősítésre került. Itt megfogalmaztam azokat a javaslatokat, amiket szerintem minden az egyének mind a szervezetek képesek lennének megvalósítani.

A dolgozat végére érve kétség sem marad afelől, hogy az idegennyelv-tudás nagyon fontos és szükséges kompetencia. Azt gondolom, hogy sosincs késő arra, hogy az ember belevágjon nyelveket tanulni!

6. IRODALOMJEGYZÉK

1. ADOZONA.HU (2022): Nyelvtanfolyam: adómentesen juttatható, vagy bérként adózik? 2022. január
https://adozona.hu/szja_ekho_kulonado/Nyelvtanfolyam_adomentesen_juttathato_vagy_5_J3NMP
2. BATKI A., CSÍK V., HORN A. (2022): Nyelvtanulás, Hvg 2022/1.-es kiadvány, 19 o., 27-49 o.
3. BUZÁS B. (2022): Az angol már a múlté? Ez a nyelv ér most a legtöbbet a magyar piacon, Pénzcentrum, 2022. szeptember
<https://www.penzcentrum.hu/karrier/20220926/az-angol-mar-a-multe-ez-a-nyelv-er-most-a-legtobbet-a-magyar-piacon-1129297#>
4. CSIZMADIA N. (2021): A magyar a leggazdagabb és egyben a legkülönlegesebb nyelv a világon
<https://novekedes.hu/elemzesek/a-magyar-a-leggazdagabb-es-egyben-a-legkulonlegesebb-nyelv-a-vilagon>
5. Dr. Taralik Krisztina: Marketingkutató ppt. segédanyagai
6. Dr. Koncz Gábor: Kutatásmódszertan ppt. segédanyagai
7. Eurostat (2016): 65% know at least one foreign language in the EU. Eurostat, 2016. szeptember
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20180926-1>
8. EDULINE (2020): Idegennyelvi kerettantervek: középiskola végére a B2-es szint a cél
https://eduline.hu/kozoktatasi/20200303_kerettanterv_idegen_nyelv
9. EDULINE (2017): Így tanulhattok nyelveket teljesen ingyen, bárhol és bármikor: a 7 legjobb app
https://eduline.hu/nyelvtanulas/A_het_legjobb_nyelvtanulo_app_0VHW1T
10. FÖLDI K., LÁSZLÓ É., SZŰCS R. S., MÁTÉ Z. (2013): A munkaerőpiacon szükséges nyelvi kompetenciák feltérképezése kvalitatív eszközökkel. Szolnoki Tudományos Közlemények XVII. (142-151 o.)
http://real.mtak.hu/13413/1/2013-17-12-Foldi_K_et_al.pdf
11. FRIDA G. (2016): Being bilingual rewires the fundamental structure of your brain. Quartz Magazine, 2016. február

<https://qz.com/618475/being-bilingual-rewires-the-fundamental-structure-of-your-brain>

12. KOMÓCSIN S. (2022): Özönlenek Magyarországra az ázsiai vendégmunkások, Napi.hu

<https://www.napi.hu/magyar-gazdasag/munkaeropiac-magyarorszag-azsia-vendegmunkas.746301.html>

13. LADOS E. (2020): Nyelvi ismeret vagy nyelvi készség? Melyikre kellene koncentrálnod? beszéljanglelul.com

<https://beszeljanglelul.com/nyelvi-ismeret-keszseg/>

14. LADOS O. Téged milyen erők húznak-vonnak tanulás közben?

<https://beszeljanglelul.com/belso-kulso-motivacio/>

15. MARKETINGBLOGGER (2022): KVANTITATÍV KUTATÁS

https://marketingblogger.hu/kvantitativ-kutatas/?fbclid=IwAR3TJIDFA_V6o41IVWUaYNhLBqkaCYTvpPEPc2FjRn3_Q43FOFWUCYLsUTA

16. MAYER A. (2018): Mélyinterjú, mint kutatási módszer alkalmazása

https://spssabc.hu/kutatasi-modszerek/melyinterju/?fbclid=IwAR0uzV7qbMSTJqXcqrqpZVr4eJli33Pam7ECqUFswL_P9QD6d4Cf7bGJTEMY

17. MEGTAKARÍTÁS GYERKEKNEK (2023): Mennyibe kerül megtanulni egy nyelvet?

<https://megtakaritasgyerekeknek.hu/nyelvtanulas-ara/>

18. MENNYITKERESEL.HU (2016): Milyen szakmákban hasznos a nyelvtudás? Mennyitkeresel.hu, 2016. augusztus

<https://www.mennyitkeresel.hu/nyelvtudas-hatasa-a-fizetesre>

19. NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI SZOLGÁLAT (2019): Külföldi munkavállalók Magyarországon, Munkaerőpiaci statisztikák, elemzések; 2019.

https://nfsz.munka.hu/tart/stat_kulfoldiek

20. NIKOLOV M. (2009): A Magyarországi nyelvoktatásfejlesztési politika- Nyelvoktatásunk a nemzetközi trendek tükrében. Oktatási Hivatal, 2009. június

<https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/fokuszban-nyelvtanulas/nikolov-marianne>

21. ÖVEGES E., CSIZÉR K.(2018): Vizsgálat a köznevelésben folyó idegennyelv-oktatás kereteiről és hatékonyságáról

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/sajtoszoba/nyelvoktatas_kutatasi_jelentes_2018.pdf

22. PAP K. (2022): A nyelvtudás jelentősége a munkahelyen

<https://www.salarify.hu/blog/a-nyelvtudas-jelentosege-a-munkahelyen>

23. PÁLFI R. (2019): Magyarország az európai nyelvtanulási statisztika utolsó helyén., Euronews, 2019. szeptember
<https://hu.euronews.com/2019/09/26/magyarorszag-az-europai-nyelvtanulasi-statisztika-utolso-helyen>
24. SÓLYOM L. (2018): Ezt a nyelvet tanuld meg, hogy kapkodjanak utánad a cégek, 2018 december
<https://talentuno.com/en/blog/ezt-a-nyelvet-tanuld-meg-hogy-siker-es-legyel>
25. STATISTA (2022): Leading language learning apps worldwide in February 2022 by downloads
<https://www.statista.com/statistics/1239522/top-language-learning-apps-downloads/>
26. SZABÓ Cs. M. (2019): Pilot Nyelvi Projekt a Dunaújvárosi Egyetemen
https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/60270255/Pilot_nyelvi_projekt_a_Dunaujvarosi_Egyetemen20190812-126354-grtd8g-libre.pdf?1565624455=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DPilot_Nyelvi_Projekt_a_Dunaujvarosi_Egye.pdf&Expires=1681225512&Signature=NL-2tC-7ykrqXF2LSNk~Hu0o45DaXIIIDvDn6EXyAHypbnIoaHv7nM5ADCpj7ftTCRCRuDt8FUT42f5XwyFaEw3UnSb1TVJ-OIJpNHRv67tuMCLyAmDPrngyvQuxoIMki1DRUCWIAInQmObwm9wHLXysFR7vDvKPLF8UCb2o-cyB4gjxkA2Dbt0UX5V1~PuoKrQJtcZWZ0kNznRAWf-3YXNFULbm~r2WT59bWjj0kzMsNh73vPWO~4ug~BC0L4Leug4s16qVD8xd3eQVzacfh3ciyRtHJMw9UgyabnqRXXRdUNtsI0745p1mD0Pjz-T6e~bOYTnYN9G1L4ILs1cURw_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA
27. SZABÓ F (2023): Újraírják a felsőoktatás szabályait 2023-ban, jön az átszabott felvételi és az újabb nyelvvizsga-amnesztia
https://eduline.hu/erettsegi_felveteli/20230102_valtozasok_2023_januar_1tol
28. SZEPESI B. (2018): Miért nem beszélünk idegen nyelveket?
<https://osszkep.hu/2018/05/ot-lehetseges-magyarazat-arra-hogy-miert-nem-beszelnunk-idegen-nyelveket/>
29. THE TELEGRAPH (2015): English teenagers are „worst in Europe” at languages
<https://www.telegraph.co.uk/education/educationnews/9873479/English-teenagers-worst-in-Europe-at-languages.html>

30. VAJNAI V., SZÉLL K., FEHÉRVÁRI A. (2022.): Nyelvtanulás és eredményesség a magyar közoktatásban. (104-112 o.)

<https://akjournals.com/view/journals/2063/31/1/article-p104.xml>

31. wordsatwork.hu: Üzleti e-learning cégeknek

<https://www.juve.hu/uzleti-elearning-cegeknek/>

7. TÁBLÁZATOK ÉS ÁBRÁK JEGYZÉKE

7.1. Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Idegen nyelvet tanulók száma tanévek szerint	14
2. táblázat: Külföldi munkavállalók száma Magyarországon.....	16
3. táblázat: Legnagyobb bevételű cégek listája 2021-ben	18
4. táblázat: Idegen nyelveken tudók (írásban/szóban) száma szerint	28
5. táblázat: Külföldi munkavállalók száma 2017-2023 között	49

7.2. Ábrák jegyzéke

1. ábra: A 25-64 év közöttiek idegennyelv-tudása idegen nyelvek száma szerint	5
2. ábra: 25-64 év közöttiek megoszlása idegen nyelvek száma szerint	6
3. ábra: Legnépszerűbb nyelvtanulást segítő applikációk letöltők száma szerint	12
4. ábra: Idegen nyelvtanulásra fordított idő, megszerzett nyelvvizsgák összefüggésében	30
5. ábra: Nyelvtudással való elégedettség és annak fejlesztési szándékai	31
6. ábra: Idegennyelv-tudás szükségessége a munkahelyeken	32
7. ábra: Szervezetek által elvárt nyelvi szókincs	33
8. ábra: Munkahely nyelvi elvárások megítélése	34

8. NYILATKOZATOK

NYILATKOZAT

a szakdolgozat¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Fekete Fruzsina Blanka
A Hallgató Neptun kódja: VMOPK6
A dolgozat címe: Az idegennyelv tanulás hajlandósága Magyarországon
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottnak tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023. év 04. hó 26. nap

Fekete Fruzsina Blanka
Hallgató aláírása

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Fekete Fruzsina Blanka (hallgató Neptun azonosítója: VMOPK6) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2023. év 04. hó 26. nap

Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

9. MELLÉKLETEK

9.1. Külföldi munkavállalók száma megye bontás alapján 2017-2023 között

5. táblázat: Külföldi munkavállalók száma 2017-2023 között

Területi egység	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Budapest	12 000	26 852	36 551	6 773	30 740	31 031	36 150
Pest	1 629	7 190	11 472	2 450	7 779	7 896	8 100
Közép- Magyarorszá g	13 629	34 042	48 023	9 223	38 519	38 927	44 250
Fejér	631	3 902	4 788	439	2 150	2 676	3 300
Komárom- Esztergom	697	3 126	3 872	1 459	3 857	3 555	4 600
Veszprém	247	2 692	3 635	205	1 891	2 243	2 850
Közép- Dunántúl	1 575	9 720	12 295	2 103	7 898	8 474	10 750
Győr- Moson- Sopron	455	2 330	2 814	269	4 811	4 574	5 050
Vas	615	2 351	1 411	127	2 188	2 937	3 750
Zala	725	2 721	3 744	163	1 186	1 683	2 000
Nyugat- Dunántúl	1 795	7 402	7 969	559	8 185	9 194	10 800
Baranya	123	265	254	122	531	536	700
Somogy	292	1 106	1 208	83	973	990	1 200
Tolna	132	467	576	172	631	683	950
Dél- Dunántúl	547	1 838	2 038	377	2 135	2 209	2 850
Dunántúl	3 917	18 960	22 302	3 039	18 218	19 877	24 400
Borsod- Abaúj- Zemplén	1 343	2 345	2 445	1 131	1 889	2 804	2 750
Heves	163	671	1 169	202	2 027	2 320	2 800
Nógrád	164	489	582	187	713	717	900
Észak- Magyarorszá g	1 670	3 505	4 196	1 520	4 629	5 841	6 450
Hajdú-Bihar	254	562	1 060	153	1 176	1 173	1 300
Jász- Nagykun- Szolnok	463	4 043	4 690	593	2 397	2 472	2 250
Szabolcs- Szatmár- Bereg	177	485	1 761	134	2 424	1 283	1 150
Észak-Alföld	894	5 090	7 511	880	5 997	4 928	4 700

Bács-Kiskun	712	2 670	3 903	231	2 177	2 639	3 000
Békés	785	1 029	867	70	419	464	650
Csongrád-Csanád	672	1 810	1 748	270	1 338	1 517	1 850
Dél-Alföld	2 169	5 509	6 518	571	3 934	4 620	5 500
Alföld és Észak	4 733	14 104	18 225	2871	14 560	15 389	16 650
Ország összesen	22 279	67 106	88 550	15 233	71 297	74 193	85 300

Forrás: Saját szerkesztés a KSH és NFSZ adatai alapján

9.2. 2. számú melléklet: Szervezetek munkavállalóinak feltett interjú kérdések

1. Hol és milyen munkakörben dolgozik?
2. Az Ön pozíciójában mely nyelvből/nyelvekből vár el nyelvtudást a munkáltatója?
Milyen szintű nyelvtudásra van szükség?
3. A munkavégzése mely tevékenységeihez van szüksége arra, hogy a nyelvi kompetenciáit használja (pl.: e-mailek írása, meetingek tartása, külföldi üzleti utakon való részvétel, stb.)?
4. Milyen gyakran van szüksége az idegen nyelv használatára?
5. Melyek azok a kulcskompetenciák, melyek az Ön munkahelyén szükségesek?
6. Hogyan és milyen módszerek segítségével mérik fel a munkavállalók nyelvtudását egy állásinterjúk során?
7. Mit gondol a szervezetnél, ahol Ön dolgozik reálisak a nyelvi elvárások?
8. Mit gondol a nyelvvizsga bizonyítvány mennyire fontos? Visszaadja a valós nyelvtudásról kialakított képét?
9. Támogatja-e a munkahelye Önt abban, hogy nyelvtudását fejlessze, akár új nyelvet tanuljon? Ha igen milyen módon nyújt támogatást? Ha nem mit gondol miért nem?
Amennyiben van lehetőség nyelvtanulásra a cégnél:
10. Bárki részt vehet a nyelvi képzésen? Ha nem kik és mi alapján kerülnek kiválasztásra?
11. Ha valaki részt vesz egy ilyen nyelvi képzésen azt ingyen teheti meg vagy a cég számára azt vissza kell fizetni valamilyen formában (pl.: levonják a fizetésből, le kell dolgozni a tanulással töltött időt, stb.)?
12. Mit gondol, vannak hiányosságok a nyelvi képzésekkel kapcsolatban?